

GUVERNUL ROMÂNIEI

PROGRAMUL DE CONVERGENȚĂ 2020

- Mai 2020 -

CUPRINS

1.	INTRODUCERE	4
2.	CADRUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE POLITICII ECONOMICE	6
2.1.	CONTEXTUL GENERAL.....	6
2.2.	EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE.....	7
3.	SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT, MĂSURILE ȘI DATORIA PUBLICĂ	13
3.1.	POLITICA FISCALĂ	13
3.2.	EXECUȚIA BUGETARĂ DIN ANUL 2019	15
3.3.	PERSPECTIVELE BUGETARE PENTRU 2020.....	18
3.4.	MĂSURI ADOPTATE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19	29
3.5.	IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR PUBLICE	41
3.6.	NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE	44
4.	SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE	47
5.	CALITATEA FINANȚELOR PUBLICE	50
6.	ANEXE	62

LISTA TABELELOR

Tabel 1: Componentele PIB.....	10
Tabel 2: Comerțul exterior și contul curent.....	11
Tabel 3: Veniturile, Cheltuielile și Soldul bugetului general consolidat (%PIB).....	19
Tabel 4: Principalele prevederi ale cadrului macroeconomic.....	19
Tabel 5: Ipotezele macroeconomice ale rectificării bugetare.....	23
Tabel 6: Modificările veniturilor bugetare.....	24
Tabel 7: Soldul bugetului general consolidat (% PIB).....	28
Tabel 8: Măsuri discreționare adoptate ca răspuns la criza generate de pandemia COVID-19.....	40
Tabel 9: Garanții adoptate ca răspuns la COVID-19.....	40

LISTA GRAFICELOR

Grafic 1: Contribuții la creșterea reală a PIB.....	7
Grafic 2: Contribuția ramurilor la creșterea economică și evoluția trimestrială a PIB-ului în cele două scenarii.....	9
Grafic 3: Venituri bugetare (ESA 2010, % PIB).....	16
Grafic 4: Cheltuieli bugetare (ESA 2010, % PIB).....	18
Grafic 5: Veniturile bugetare consolidate (ESA 2010, % PIB).....	26
Grafic 6: Cheltuielile bugetare consolidate (ESA 2010, % PIB).....	27
Grafic 7: Nivelul cheltuielilor cu pensiile publice ca % în PIB luând în calcul legislația în vigoare.....	47
Grafic 8: Structura populației României în anul 2018-2070.....	49

1. INTRODUCERE

Actuala ediție a Programului de convergență a fost elaborată în baza Regulamentului (CE) nr. 1466/1997 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1055/2005 al Consiliului și Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului.

Programul de convergență 2020 este realizat ținând cont de orientările trasate de Comisia Europeană (CE) pentru un conținut mai restrâns al acestor documente în această rundă de raportare. Această flexibilitate vine pe fondul dificultăților ridicate în a realiza o prognoză macroeconomică și bugetară credibilă pe termen mediu, având în vedere contextul provocărilor generate de pandemia COVID-19 și stării de urgență decretate.

Suplimentar, pentru a veni în sprijinul Statelor Membre (SM) ale Uniunii Europene în contextul crizei generate de pandemia COVID-19, Comisia Europeană a declanșat în data de 20 martie, cu acordul Consiliului European, "clauza generală derogatorie" de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC).

În esență, clauza permite abaterea temporară și ordonată de la regulile fiscale existente, atât la nivel european, cât și la nivel național, pentru toate statele membre (SM) aflate într-o situație de criză generalizată cauzată de o încetinire economică severă a zonei euro sau a UE în ansamblu.

În practică, SM se pot abate de la ținta obiectivului pe termen mediu (OTM) sau de la calea de ajustare către aceasta atât în timpul evaluării, cât și la punerea în aplicare a programelor de stabilitate sau de convergență. În cadrul brațului corectiv al PSC, clauza va permite un tratament diferit pentru cheltuielile generate de pandemia COVID-19 în cadrul procedurii deficitului excesiv (EDP).

Decizia CE de a activa clauza a venit în contextul în care, pentru a combate și a gestiona cu succes efectele pandemiei COVID-19, SM sunt nevoite să acționeze și prin măsuri de natură fiscală, fără a fi restricționate de regulile fiscale impuse. Mai multe SM inclusiv RO au anunțat sau au adoptat deja măsuri fiscale și bugetare pentru a crește capacitatea sistemului de sănătate, pentru oferi ajutor cetățenilor și sectoarelor afectate, măsuri de susținere a lichidității sau alte forme de garanții și facilități pentru companii.

Transmiterea de către statele membre și evaluarea de către Comisia Europeană a Programului de Convergență reprezintă o componentă a Semestrului European, care reprezintă un ciclu de coordonare a politicilor economice și bugetare. Semestrul European este instrumentul principal pentru Strategia Europa 2020, instrumentul preventiv al Pactului de Stabilitate și Creștere (amendat prin intrarea în vigoare, în data de 13

decembrie 2011, a pachetului de 6 acte comunitare), al Procedurii de dezechilibre macroeconomice și al Pactului Euro Plus.

Programul de convergență ediția 2020 are la bază prima rectificare bugetară din 2020 și prognoza cadrului macroeconomic din aprilie (varianta de primăvară 2020).

România a înregistrat în anul 2019 un deficit bugetar cash estimat la 4,4 % din PIB, căruia îi corespunde un deficit ESA estimat de 4,3% din PIB.

În urma acestor rezultate Comisia Europeană cu aprobarea Consiliului UE a declanșat procedura de deficit excesiv (EDP) pentru depășirea pragului de 3% stabilit pentru deficitului ESA prevăzut prin Pactul de Stabilitate și Creștere. Recomandările aprobate pentru România în cadrul procedurii sunt de a reveni la un deficit de sub 3% până în anul 2022, iar pentru anul 2020 era stabilită o țintă a deficitului ESA de 3,6% similară cu estimările din Strategia fiscal-bugetară.

Planificarea bugetară pe anul 2020 conform primei rectificări bugetare, stabilește deficitul bugetar în termeni cash la 6,7% din PIB corespunzător unui deficit ESA similar. Adâncirea deficitului bugetar comparativ cu anul anterior are loc pe fondul reducerii activității economice în sectoarele afectate de COVID-19, dar și ca urmare a creșterii cheltuielilor sociale sau de stimulare a economiei.

Rezultatele economice din ultimii ani arată limitele unei politici fiscal bugetare expansioniste marcate de majorarea accelerată a cheltuielilor de funcționare ale administrației, reducerea spațiului fiscal pentru investiții și capacitatea redusă de absorbție a fondurilor europene. Pe fondul situației economice și bugetare dezechilibrele externe au crescut iar inflația a rămas la un nivel ridicat.

România își menține angajamentul de aderare la Zona Euro, însă în prezent eforturile Guvernului se axează pe minimizarea efectelor sociale și economice negative ale pandemiei COVID-19, urmând ca apoi să implementeze măsuri de relansare economică. Astfel, atenția autorităților va fi îndreptată către adoptarea monedei unice imediat ce sunt restabilite echilibrele macroeconomice.

2. CADRUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE POLITICII ECONOMICE

2.1 CONTEXTUL GENERAL

România a înregistrat în ultimii ani o creștere economică bazată pe consum, susținut de politica fiscală prociclică. Acestea au condus la deteriorarea dezechilibrelor externe și la un nivel al inflației peste media țărilor din zonă. Deși s-a amplificat contribuția negativă a exportului net la creșterea economică, pe fondul lărgirii ecartului nefavorabil dintre dinamica exporturilor și cea a importurilor de bunuri și servicii, acest efect a fost contrabalansat de evoluția pozitivă a cererii interne.

Anul 2020 este marcat de criza generată de pandemia COVID-19, care a afectat atât cererea internă cât și cea externă. Așteptările sunt de o recuperare în formă de "V" după scăderea economică estimată în trimestrul II.

Politica bugetară expansionistă din ultimii ani a condus ca la sfârșitul anului 2019 deficitul bugetar să depășească pragul de 3% stabilit prin Pactul de Stabilitate și Creștere, astfel că a fost declanșată procedura de deficit excesiv împotriva României.

Pentru anul 2020, având în vedere măsurile destinate combaterii efectelor pandemiei COVID-19 atât pe partea de venituri cât și de cheltuieli bugetare a determinat o creștere a deficitului bugetar de 6,7% din PIB. Guvernul a luat o serie de măsuri de macrostabilizare utilizând politica fiscal-bugetară, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei. O centralizare a acestor măsuri se găsește în Capitolul 3.

Implementarea reformelor structurale rămâne în continuare o prioritate pentru Guvern, însă în prezent eforturile majore sunt depuse pentru a gestiona criza. Ulterior acestei crize, se va continua implementarea măsurilor structurale pentru creșterea transparenței cheltuielilor publice, analizarea și îmbunătățirea eficienței acestora, modernizarea achizițiilor publice, prioritizarea investițiilor, întărirea guvernancei corporative în întreprinderile de stat, etc.

2.2 EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE

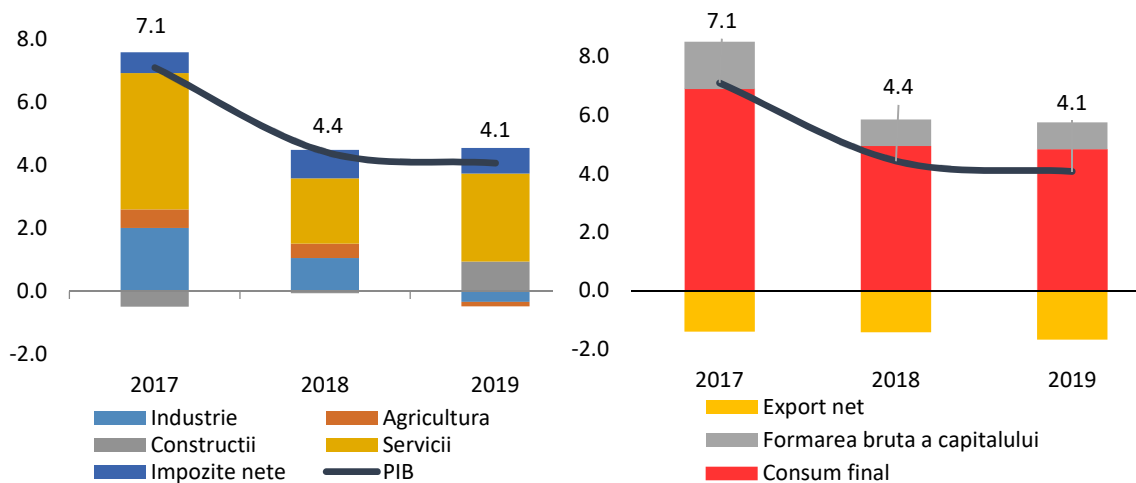
În anul 2019, **dinamica reală a PIB-ului a fost de 4,1%**, una dintre cele mai ridicate din rândul statelor membre UE (la nivel agregat, PIB a avansat cu 1,4% în UE și cu 1,2% în zona euro). Totuși, încetinirea creșterii din zona euro și în special a cererii externe din partea Germaniei, a avut un impact semnificativ asupra industriei prelucrătoare și exporturilor românești.

Pe partea cererii, **consumul privat**, principalul determinant al avansului economiei din ultimii ani, s-a poziționat pe o tendință de ușoară decelerare (+5,9% în 2019 comparativ cu +7,3% în 2018), indicând și începerea unei perioade de temperare a apetitului consumatorilor pentru unele categorii de bunuri. Pe de altă parte, **investițiile** (formarea brută de capital fix) și-au inversat tendința descendentă și au înregistrat un avans important la nivelul anului 2019 (+18,2%), în condițiile expansiunii lucrărilor de construcții.

Evoluția pozitivă a cererii interne a contrabalansat însă efectul nefavorabil al **exportului net** care și-a majorat contribuția la frânarea creșterii (-1,7 puncte procentuale în 2019 de la -1,4 puncte procentuale în 2018), pe fondul încetinirii mai pronunțate a exporturilor de bunuri și servicii.

Exportul de bunuri și servicii s-a majorat în termeni reali cu 4,6%, în timp ce **importul de bunuri și servicii** a crescut cu 8,0%. În cadrul acestora, exportul de servicii s-a majorat în volum cu 14,5%, condiționat de activitatea transporturilor dependentă de expedierile intracomunitare pentru bunurile industriale. Simultan, importul de servicii s-a majorat cu 25,4%, astfel încât surplusul din comerțul exterior cu servicii s-a diminuat la 3,9% din PIB în 2019, de la 4,1% din PIB în 2018.

Grafic 1: Contribuții la creșterea reală a PIB

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere al ofertei interne, avansul economiei a fost susținut în anul 2019 de majorarea valorii adăugate brute în construcții (+17,3%) și servicii (+4,8%), în timp ce industria și agricultura au înregistrat scăderi cu 1,5% și respectiv 3,2%, pe fondul slăbirii activității sectorului manufacturier din zona euro, precum și a unui efect de bază în cazul producției agricole. Serviciile s-au caracterizat prin menținerea ritmului de creștere sustenabil pentru unele categorii, precum informațiile și comunicațiile (+8,1%), activitățile culturale și recreative (+7,5%), activitățile suport și administrative (+5,7%), în timp ce **comerțul și transporturile (+5,1%) s-au resimțit parțial ca urmare a reducerii activității transporturilor către finalul anului.**

În ceea ce privește susținerea creșterii economice, se remarcă sectorul construcțiilor și ramura „comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante” cu contribuții de 1 punct procentual, respectiv 0,9 puncte procentuale, ceea ce reprezintă circa 46% din sporul produsului intern brut.

În anul 2019, **preturile de consum** s-au majorat în medie cu 3,83%, cu 0,8 puncte procentuale sub nivelul înregistrat în anul precedent. Evoluția a fost determinată de o dinamică mai ridicată a prețurilor mărfurilor alimentare (4,69%) comparativ cu cea a serviciilor (3,87%) și mărfurilor nealimentare (3,24%).

Rata anuală a inflației a evoluat în 2019 pe o traiectorie sinusoidală, cu un maxim atins în luna iulie la 4,12%, existând și un efect statistic, pentru grupa de combustibili precum și unele șocuri pe partea ofertei pentru unele produse agroalimentare (carne de porc, fructe și legume). O contribuție importantă a avut-o și deprecierea nominală a monedei naționale, de peste 1,5%.

În luna martie a anului curent, în debutul crizei pandemice COVID 19, inflația anuală s-a menținut la nivelul din februarie, respectiv 3,05%. Creșteri de prețuri mai accentuate s-au observat la grupa produselor alimentare, fiind determinate de un efect sezonier la legume (+5,43%) și fructe (+4,04%), dar și de o cerere suplimentară (+1,79% la făină, +1,26% la conservele de carne). Grupa mărfurilor nealimentare, articolele de igienă, cosmetică și medicamente, a înregistrat o creștere marginală a prețurilor de numai 0,16%, în timp ce preturile combustibililor s-au redus cu 2,64%.

În 2019, **ocuparea forței de muncă**, bazată pe datele din Conturile Naționale, s-a diminuat marginal cu 0,1%. Numărul salariaților din economie s-a majorat cu 1,4%, reprezentând 77,1% din populația ocupată. Această majorare s-a datorat, în special, evoluției din construcții și servicii, unde numărul salariaților a crescut cu 5,6% și, respectiv 2,3%. În agricultură, numărul salariaților s-a majorat cu 1,1%, în timp ce în industrie s-a redus cu 1,8%, corelat cu activitatea sectorului. Este semnificativă evoluția activității din construcții ca urmare a măsurilor fiscale aplicate în domeniu începând cu anul 2019 care a accelerat

creșterea numărului de salariați până la 5,6% (de la 0,2% în 2018). Rata șomajului, conform BIM, a continuat traiectoria descendentă, reducându-se de la 4,2% în 2018 la 3,9% în 2019.

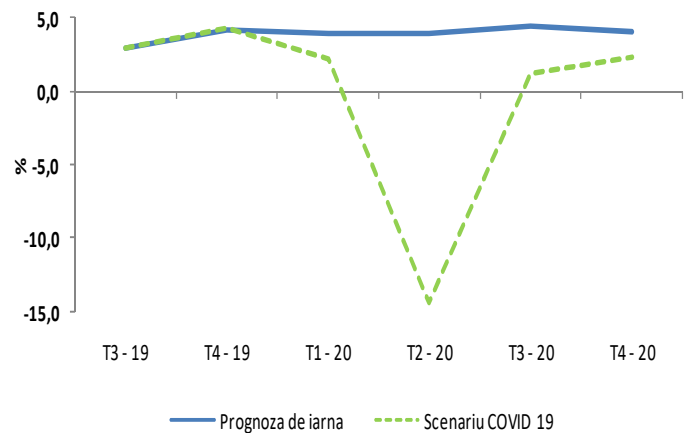
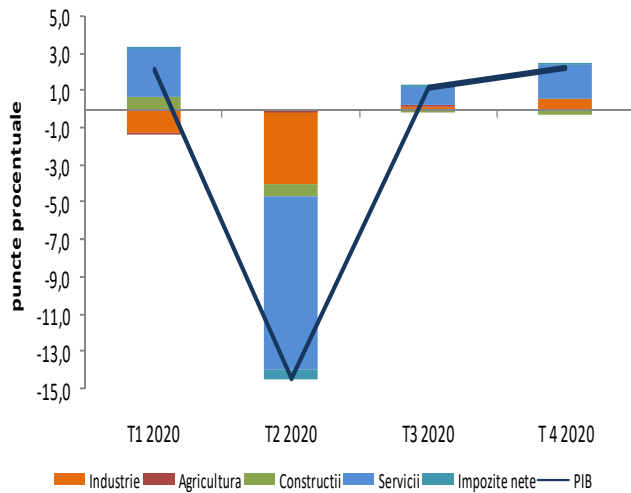
Prognosticul evoluției produsului intern brut pentru anul 2020 a luat în considerare efectele pandemiei COVID-19, precum și măsurile de sprijin pentru mediul de afaceri, piața muncii și consumatori, dar și intervențiile în domeniul medical.

Se estimează o reducere severă a activității economiei în trimestrul al-II-lea (-14,4%), profilul trimestrial evidențiind o evoluție preponderent în formă de "V", dar fără a reveni la situația din scenariul de iarnă (absența coronavirusului), cu o recuperare propriu-zisă în trimestrul IV.

Scenariul se bazează pe un impact economic negativ limitat în timp, în jur de 4 luni (martie-iunie), urmând o extindere parțială în iulie-septembrie, plecând de la experiența Chinei care dă semne de revenire după 4 luni.

Impactul probabil asupra industriei prelucrătoare în cele 3 luni maxim afectate (martie-mai) va fi o reducere de circa 18% față de perioada corespunzătoare din 2019, cu un declin mai accentuat, peste 35%, la fabricarea produselor textile și articolelor de îmbrăcăminte, pielărie și industria auto.

Grafic 2: Contribuția ramurilor la creșterea economică și evoluția trimestrială a PIB-ului în cele două scenarii

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

În perioada de vârf a pandemiei, serviciile vor avea o contribuție negativă de 9,3 puncte procentuale la dinamica PIB-ului, fiind urmate de industrie (-3,9 puncte procentuale). Serviciile vor fi afectate în special pe segmentele de tranzacții imobiliare, hoteluri și restaurante, activități recreative, transporturi, servicii de întreținere.

Condițiile macroeconomice favorabile vor acționa în continuare, în special din trimestrul al III-lea, luând în considerare faptul că piețele externe nu se vor pierde, iar economia are capacitatea potențială de revenire prin măsurile guvernamentale de conservare a veniturilor și măsurile de repornire (creditarea avantajoasă a IMM-urilor), astfel încât factorii reversibili vor prevala celor ireversibili.

Ca urmare, se așteaptă ca economia României să înregistreze o reducere de 1,9% la nivel anual, în termeni reali, fiind rezultatul unor contribuții negative atât din partea cererii interne (-1,6 puncte procentuale) cât și a exportului net, dar într-o măsură mai redusă (-0,3 puncte procentuale). Astfel, diminuarea de ritm a indicatorilor sectoriali menționați anterior a condus la revizuirea dinamicii PIB în scenariul coronavirusului cu circa 6 puncte procentuale, respectiv de la +4,1% în prognoza de iarnă.

Tabel 1: Componentele PIB

	2018	2019	2020
PIB real	4,4	4,1	-1,9
Consumul final	6,3	6,0	0,0
- Cheltuielile consumului privat	7,3	5,9	-0,7
- Cheltuielile consumului public	2,1	6,4	2,4
Formarea brută de capital fix	-1,2	18,2	-2,6
Exporturi de bunuri și servicii	6,2	4,6	-6,7
Importuri de bunuri și servicii	9,1	8,0	-5,6

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

În cadrul cererii interne, se estimează că **investițiile brute** (formarea brută de capital fix) se vor reduce cu 2,6%, fiind așteptat un comportament investițional precaut din partea mediului privat. Într-o mai mică măsură vor fi afectate cheltuielile cu **consumul privat** (-0,7%) care sunt susținute de creșterea moderată a câștigului salarial net și de înclinația spre consum a populației. **Consumul guvernamental** vor avea un impact pozitiv (2,4%), ca

urmare a măsurilor adoptate de Guvern pentru controlul și diminuarea efectelor negative ale pandemiei. Atât **exportul**, cât și **importul de bunuri și servicii** vor înregistra dinamici negative comparativ cu anul 2019 (-6,7%, respectiv -5,6%).

În condițiile perturbării relațiilor comerciale pe piețele externe, este de așteptat ca **deficitul de cont curent** să se ajusteze de la 4,6% din PIB în anul 2019 și 4,5% în scenariul de bază, la 4,1% din PIB în estimarea curentă. Reducerea deficitului de cont curent este determinată de estimarea contracției la nivelul deficitului balanței comerciale (de la -18,6 miliarde euro prevăzut în prognoza de iarnă, la -16,8 miliarde euro). Pe de altă parte, la nivelul serviciilor se preconizează o reducere a excedentului cu 0,7 miliarde euro ca urmare a scăderilor așteptate a se înregistra în domeniul transporturilor cât și a serviciilor turistice.

Tabel 2: Comerțul exterior și contul curent

(mld. Euro)	2018	2019	2020
Export FOB	67,7	69,0	63,9
- modificare procentuală anuală, %	8,1	1,9	-7,3
Import CIF	82,8	86,3	81,0
- modificare procentuală anuală, %	9,6	4,2	-6,1
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-15,1	-17,3	-17,1
Deficit de cont curent	-9,0	-10,2	-9,1
- % din PIB	-4,4	-4,6	-4,1

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pentru anul 2020, se estimează că **inflația** se va reduce atât ca medie anuală până la 3,1% cât și la sfârșitul anului până la valoarea de 3,0%.

Principalul risc la adresa evoluției inflației este dat de către impactul epidemiei de Coronavirus la nivel național și internațional, respectiv o reducere de preț pe fondul unei cereri mai reduse pentru unele produse nealimentare care nu sunt de strictă necesitate, dar și pentru combustibili, compensată de apariția unor condiții meteorologice nefavorabile cu un efect ascendent asupra prețurilor produselor agroalimentare.

Populația ocupată va urma tendința PIB-ului, respectiv o scădere în anul 2020 cu 1,4%, ajungând la 8,56 milioane persoane (conform metodologiei BIM), iar în carul acesteia numărul de salariați va cunoaște cea mai mare reducere (-1,6%). Considerând ipoteza

metodologică a păstrării celor din șomajul tehnic în categoria salariaților, **rata șomajului**, conform BIM, va ajunge la 4,4% în medie în anul 2020. În cazul în care persoanele care sunt în șomaj tehnic sunt adăugate la numărul de șomeri rata șomajului ajunge la 6,3%.

Pe termen mediu, scenariul cu cea mai mare plauzibilitate este cel în care creșterea economică revine în zona potențialului său estimat înainte de pandemia COVID-19, respectiv în intervalul 3-4%. Referitor la anul 2021 s-au identificat, la acest moment, două surse probabile de incertitudine, care se pot transforma în riscuri negative la adresa creșterii PIB: traiectoria trimestrială a reluării activităților economice și probabilitatea asociată unui al doilea val pandemic în lunile octombrie - noiembrie 2020. Totuși, aceste ipoteze nu sunt luate în calcul la elaborarea scenariului pe termen mediu.

O reluare a activității economice cu întârziere în eventualitatea unei evoluții în "L" a produsului intern brut sau reapariția COVID-19 ar avea efecte negative asupra activității economice și în anul 2021, caz în care revenirea creșterii economice robuste s-ar produce în partea a doua a anului viitor.

Potențialul de creștere al economiei românești este afectat pe termen scurt în principal prin intermediul factorului muncă, așa cum s-a întâmplat și în cazul recesiunii precedente. Date fiind atât evoluția negativă a populației ocupate, cât și a numărului mediu de ore lucrate pe persoană ocupată în contextul reducerii producției din majoritatea sectoarelor și a distanțării sociale, contribuția factorului muncă la creșterea potențială se așteaptă să fie negativă în anul 2020.

Stocul de capital își va diminua contribuția pozitivă în condițiile în care formarea brută de capital fix va înregistra în acest an o scădere cu 2,6%, iar pentru anul 2021 activitatea investițională, inclusiv fluxurile de ISD, este încă marcată de incertitudini. Conform metodologiei comune europene de estimare a PIB potențial și output-gap, pentru România s-a observat, începând cu anul 2009, că la scăderi ale investițiilor brute cu 1% le corespund diminuări ale contribuției stocului de capital la creșterea potențială de 0,09 puncte procentuale. Ca și în cazul capitalului, contribuția productivității totale a factorilor se va menține pozitivă.

Trebuie menționat faptul că exporturile românești și industria prelucrătoare se găseau la începutul acestui an sub influența negativă a încetinirii fluxurilor comerciale globale precedente pandemiei de Coronavirus. Mai mult, în condițiile în care scăderea activității economice la nivel global se conturează a fi una cu un grad foarte ridicat de sincronizare la nivelul economiilor naționale, redresarea economică din România depinde în mare măsură de înregistrarea unor evoluții pozitive la nivel internațional.

3. SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT, MĂSURILE ȘI DATORIA PUBLICĂ

3.1. POLITICA FISCALĂ

În anul 2020, politica fiscal-bugetară este orientată către combaterea efectelor negative (economice și sociale) ale pandemiei COVID-19, urmând ca ulterior depășirii acesteia să fie avute în vedere măsuri pentru susținerea relansării economice. Provocările la care este supusă politica fiscal-bugetară pe termen mediu sunt determinate, pe de o parte, de situația bugetului general consolidat înregistrată înaintea declanșării pandemiei COVID-19, și pe de altă parte de efortul bugetar suplimentar determinat de creșterea cheltuielilor și diminuarea veniturilor, în contextul pandemiei.

Începând cu anul 2016, România a înregistrat o abatere semnificativă de la Obiectivul pe Termen Mediu (OTM), potrivit deciziei Consiliului UE, iar cu puțin timp înainte de apariția pandemiei COVID-19 în România, Comisia Europeană a declanșat procedura de deficit excesiv (EDP), în condițiile în care, în 2019, deficitul bugetar înregistrat de România a fost de 4,4% PIB în termeni cash (4,3% în termeni ESA).

În ceea ce privește strategia politicii fiscal-bugetare, trebuie menționat faptul că actualul Guvern urmărește să plătească fără întârzieri sumele datorate mediului de afaceri (rambursări de TVA, plata concediilor medicale către firme sau plata facturilor). Astfel, Ministerul Finanțelor a majorat semnificativ sumele plătite în contul rambursărilor de TVA, dat fiind efectul pozitiv al acestora asupra activității economice. În primele 3 luni ale anului 2020, rambursările de TVA au fost cu 3,2 miliarde lei mai mari decât perioada similară din anul anterior.

În cadrul politicii de cheltuieli bugetare una dintre preocupările majore o constituie optimizarea structurii acestora către o arhitectură care să stimuleze dezvoltarea economică sustenabilă, în special prin reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții finanțate din fonduri UE. Un pas important în cadrul acestei politici îl reprezintă planificarea bugetară și prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative, pentru a spori absorbția fondurilor UE, în vederea creării spațiului fiscal și a susținerii creșterii economice.

Începând cu anul 2016, România a înregistrat o abatere semnificativă de la Obiectivul pe Termen Mediu (OTM), potrivit deciziei Consiliului UE, iar cu puțin timp înainte de apariția pandemiei COVID-19 în România, Comisia Europeană a declanșat procedura de deficit excesiv (EDP), în condițiile în care, în 2019, deficitul bugetar înregistrat de România a fost de 4,4% PIB în termeni cash (4,3% în termeni ESA).

În anul 2020, dar și ulterior, politica fiscală trebuie să facă față unor provocări semnificative, impuse, pe de o parte, de poziția fiscală înregistrată înaintea declanșării crizei cauzate de COVID-19, și pe de altă parte de eforturile bugetare necesare combaterii efectelor sociale și economice. Dacă anterior declanșării pandemiei, bugetul pentru anul 2020 prevedea reducerea deficitului bugetar la 3,6% din PIB în 2020 (de la 4,4% în 2019), prima rectificare bugetară din 2020, realizată pe fondul pandemiei COVID-19, estimează un necesar suplimentar de finanțare de aproximativ 3pp din PIB, astfel că deficitul pentru acest an ar ajunge la 6,7% din PIB.

În aprilie 2020, Guvernul a aprobat prima rectificare bugetară din acest an, care include estimările privind cheltuielile suplimentare ocazionate de măsurile pentru diminuarea efectelor sociale și economice induse de pandemia COVID-19 și implicit prognozele privind diminuarea veniturilor. Informații detaliate privind măsurile și impactul acestora se regăsesc la capitolul 3.4.

Cele mai importante măsuri cu impact fiscal adoptate de către Guvern pentru sprijinirea populației și mediului de afaceri, în contextul pandemiei COVID-19 sunt următoarele:

- programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii – IMM INVEST ROMÂNIA;
- prorogarea termenului de plată pentru impozitul pe clădiri, impozitul pe teren, respectiv impozitul pe mijloacele de transport de la 31 martie 2020 la 30 iunie 2020;
- nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere pentru obligațiile fiscale scadente pe perioada stării de urgență și încă 30 de zile de la încetarea ei;
- indemnizație de somaj tehnic pentru perioada suspendării contractului de muncă;
- indemnizație pentru persoanele fizice autorizate sau alți profesioniști care nu au calitatea de angajatori și își întrerup activitatea;
- indemnizație pentru părinții care stau acasă cu copiii în perioada stării de urgență;
- bonificație pentru companiile care plătesc impozitul pe profit sau impozitul pe veniturile microîntreprinderilor;
- amânarea de la plata în vamă a TVA pentru importurile pentru medicamente, echipamente de protecție, alte dispozitive sau echipamente medicale și materiale sanitare care pot fi utilizate în prevenirea, limitarea, tratarea și combaterea COVID-19.

3.2. EXECUȚIA BUGETARĂ DIN ANUL 2019

Principalele măsuri fiscal-bugetare în anul 2019:

- creșterea taxării în domeniul jocurilor de noroc;
- creșterea nivelului accizelor pentru produsele din tutun;
- repartizarea minimum 90% din profitul net realizat sub formă de vărsăminte la bugetul de stat sau local, în cazul regiilor autonome, sau dividende, în cazul societăților naționale, companiilor naționale și societăților cu capital integral sau majoritar de stat;
- companiile de stat plătesc dividende de 35% din suma alocată altor rezerve precum și din sumele alocate pentru investiții care nu au fost utilizate.
- reducerea impozitării muncii pentru angajații din sectorul de construcții;
- introducerea taxei asupra activelor bancare
- angajații care lucrează part time trebuie să plătească contribuții sociale cel puțin la nivelul salariului minim;
- începând cu 1 septembrie 2019, valoarea punctului de pensie s-a majorat cu 15%, respectiv de la 1.100 lei la 1.265 lei;
- începând cu 1 septembrie 2019, indemnizația socială pentru pensionari garantată s-a majorat cu 10%, respectiv de la 640 lei la 704 lei;
- începând cu luna martie 2019, cuantumul alocației de stat pentru copii s-a majorat de la 200 lei la 300 lei pentru copiii cu vârsta de până la 2 ani sau de până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap, de la 84 lei la 150 lei pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, precum și pentru tinerii care au împlinit vârsta de 18 ani și urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, organizate în condițiile legii, până la terminarea acestora și de la 200 lei la 300 lei pentru copiii cu dizabilitate, cu vârsta cuprinsă între 3 ani și 18 ani, în cazul copilului cu handicap.
- începând cu data de 1 ianuarie 2019, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, prevăzut la art. 164 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de 2.080 lei lunar;
- începând cu 1 ianuarie 2019, cuantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor, soldelor și a celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care

beneficiază personalul plătit din fonduri publice, se menține cel mult la nivelul cuantumului acordat pentru luna decembrie 2018;

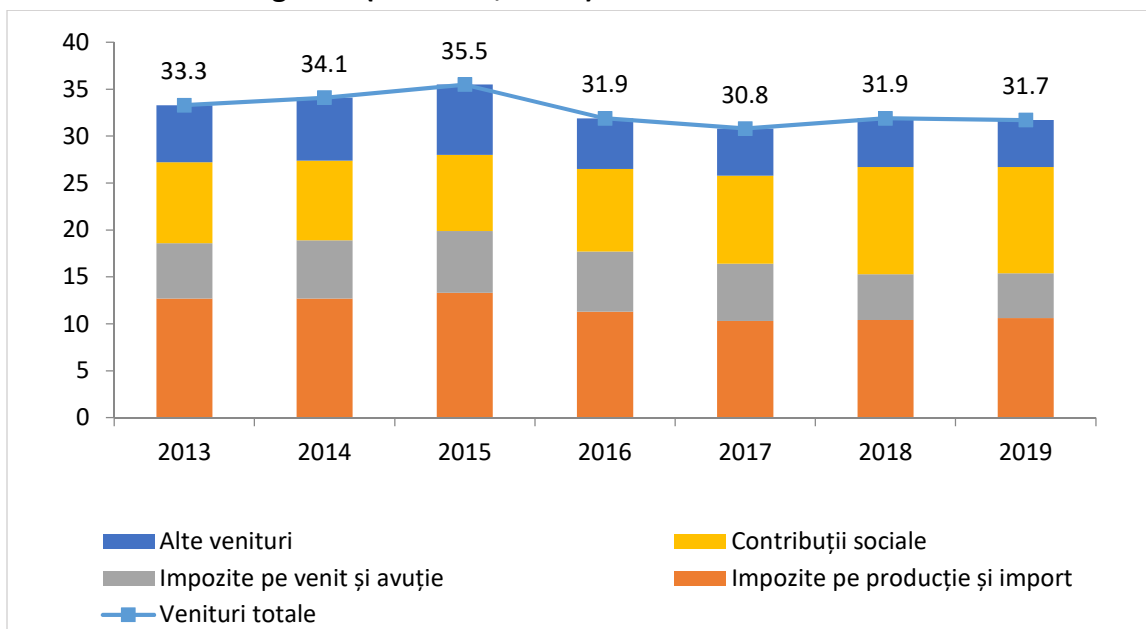
- acordarea, în anul 2019 , de vouchere de vacanta potrivit prevederilor OUG nr. 8/2009;
- De asemenea, la stabilirea cheltuielilor de personal pe anul 2019 s-a avut în vedere continuarea aplicării unora dintre măsurile care vizează limitarea cheltuielilor aprobate în anii anteriori.

Execuția bugetară pentru anul 2019 - în termeni ESA

Anul 2019 s-a încheiat cu un deficit bugetar ESA de 4,3% din PIB, mai mare decât deficitul înregistrat în 2018 (-2.9% din PIB), depășind astfel criteriul de 3% din PIB. Deteriorarea amplă a poziției bugetare comparativ cu anul precedent este determinată de dinamica cheltuielilor bugetare care au crescut cu 1,2 pp în PIB în timp ce veniturile bugetare s-au diminuat cu 0,2 pp în PIB.

Veniturile bugetare totale exprimate ca pondere în PIB au scăzut ușor în 2019 comparativ cu anul precedent, diminuându-se de la 31.9% din PIB la 31.7% din PIB.

Grafic 3: Venituri bugetare (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Eurostat

În structură, ponderea în PIB a **veniturilor din impozitele pe producție și import** a crescut gradual începând cu 2017, situându-se la un nivel de 10.6% din PIB în 2019, cu 0.2 pp mai mare decât cel din 2018. Față de anul precedent, veniturile obținute din TVA în 2019 au fost influențate suplimentar de extinderea aplicării cotei reduse de TVA de 5% (de la 9%)

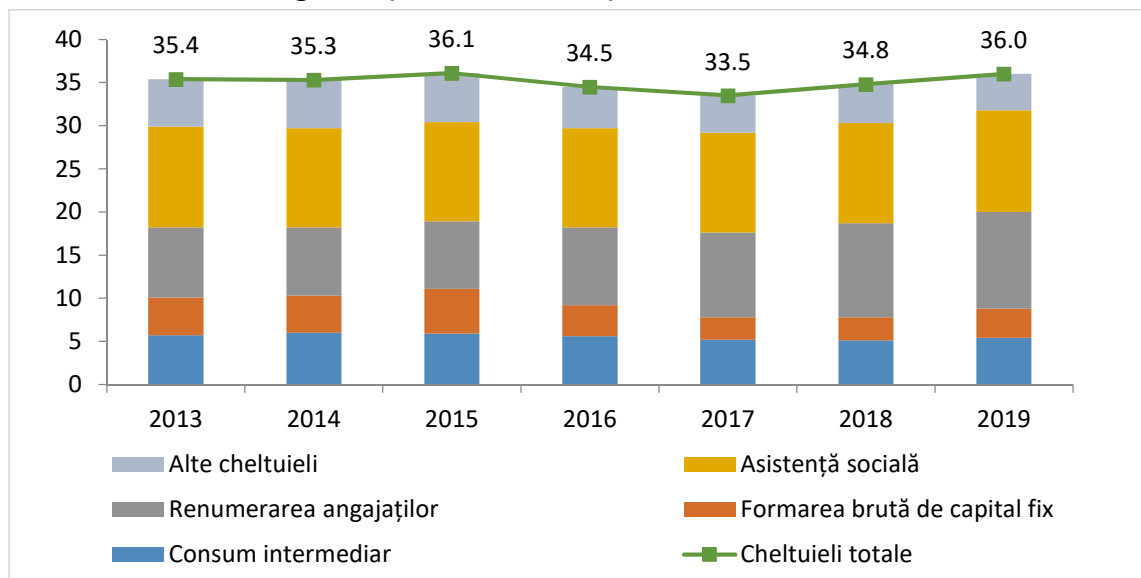
pentru serviciile de restaurant și de catering, pentru livrări de produse alimentare de înaltă valoare calitativă și pentru servicii de cazare în cadrul sectorului hotelier. În ceea ce privește veniturile din accize, conform execuției bugetare, acestea au crescut în 2019 comparativ cu 2018, în condițiile unui nivel majorat al accizei pentru carburanți și al accizei la țigarete.

Veniturile din contribuțiile de asigurări sociale, exprimate ca pondere în PIB, s-au situat pe un trend crescător ca urmare a evoluției favorabile a fondului de salarii începând cu 2015 și au crescut semnificativ în 2018 comparativ cu 2017 datorită transferului contribuțiilor de asigurări sociale de la angajator la angajat. În 2019, veniturile din contribuțiile de asigurări sociale s-au situat la 11.3% din PIB, ușor sub nivelul din 2018 (11.4 % din PIB), evoluția acestora fiind influențată de încetinirea dinamicii salariale în trimestrul IV 2019 și de facilitățile fiscale adoptate în sectorul construcțiilor.

Ponderea **veniturilor din impozitul pe venit** în PIB, de asemenea, s-a redus marginal comparativ cu anul precedent, scăzând de la 4.9% din PIB (în 2018) la 4.8% din PIB în 2019. Similar veniturilor din contribuțiile de asigurări sociale, evoluția veniturilor din impozitul pe venit și avuție reflectă dinamica fondului de salarii din economie și impactul negativ generat de scutirea de la plata impozitului pe venit a salariaților din domeniul construcțiilor.

Ponderea **cheltuielilor bugetare** în PIB s-a înscris pe un trend ascendent începând cu 2017, în structură evidențiindu-se în special creștere anuală la capitolul **remunerarea angajaților** pentru 2018 și 2019 și creșterea anuală a **cheltuielilor de investiții** în 2019. Avansul **cheltuielilor de personal** în 2019 față de 2018 a continuat să fie determinat de majorarea salariilor din sectorul bugetar (ca urmare a aplicării Legii cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice) și de creșterea salariului minim. Ca pondere în PIB, acestea s-au situat la 11.2% din PIB, cu 0.3 pp peste nivelul din 2018. Ponderea în PIB a **cheltuielilor de investiții** a crescut semnificativ în 2019, la 3.4% în PIB de la 2.7% din PIB în 2018, în special în administrația publică locală..

Grafic 4: Cheltuieli bugetare (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Eurostat

Ponderea **cheltuielilor cu asistență socială** în PIB s-a menținut relativ constantă, în 2019 fiind cu 0.2 pp mai mare față de anul precedent, când s-a situat la 11.6% din PIB. Comparativ cu 2018, evoluția cheltuielilor cu asistență socială în 2019 a fost influențată în principal de majorările succesive ale punctului de pensie și ale nivelului indemnizației sociale pentru pensionari (iulie 2018, septembrie 2019), precum și de majorarea alocațiilor pentru copii.

În ceea ce privește politica salarială, în anul 2019 s-a continuat măsura de aplicare etapizată a prevederilor *Legii-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare*, prin acordarea majorării de 1/4 din diferența salariului de încadrare prevăzut de lege pentru 2022, s-a acordat indemnizația de hrană reprezentând a 12-a parte din două salarii de bază minime brute pe țară garantate în plată, precum și voucherele de vacanță în sumă de 1.450 de lei, cuantumul sporurilor fiind menținut la nivelul acordat pentru luna decembrie 2018.

3.3. PERSPECTIVELE BUGETARE PENTRU 2020

3.3.1. Planificarea conform legilor bugetare inițiale pentru anul 2020

După o perioadă de relaxare fiscală prociclică, în care deficitul bugetar s-a majorat pe baza creșterii accelerate a cheltuielilor bugetare ce nu a putut fi susținută de o evoluție similară a veniturilor, pentru **anul 2020 era programată inițial o inversare a acestei tendințe prin începerea ajustării deficitului către nivele sustenabile.**

În termeni structurali se manifesta o abatere de la Obiectivul Bugetar pe Termen Mediu (în engleză, prescurtat: MTO) stabilit pentru România, însă la finalul orizontului de planificare (anul 2022) se asigura o ajustare a soldului structural de peste 1,5pp față de anul 2020.

Tabel 3: Veniturile, Cheltuielile și Soldul bugetului general consolidat (%PIB)

	2020 Estimări	2021 Estimări	2022 Estimări	2023 Estimări
VENITURI cash	31,9	31,7	32,2	32,2
CHELTUIELI cash	35,5	35,0	34,8	34,0
SOLD cash	-3,59	-3,34	-2,53	-1,76
SOLD metodologie ESA	-3,58	-3,44	-2,77	-1,94
SOLD structural	-3,39	-3,24	-2,62	-1,85

Notă: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul să nu fie egal cu suma componentelor.

Tabel 4: Principalele prevederi ale cadrului macroeconomic

Indicatori	UM	2018	2019	2020
PIB, prețuri curente	Mld. lei	944,2	1040,8	1129,2
Rata de creștere	%	4,1	4,0	4,1
Inflația - media anuală	%	4,63	3,8	3,1
- anuală, sfârșitul anului	%	3,27	3,8	3,0
Număr mediu de salariați	mii pers	5068,1	5170	5268
Număr de șomeri înregistrați la sfârșitul anului	mii pers	288,9	287	275
- Rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului	%	3,3	3,2	3,0
Câștigul salarial mediu brut	lei/luna	4357	4945	5429
Exporturile de bunuri – rata de creștere	%	8,1	2,7	4,5
Importurile de bunuri – rata de creștere	%	9,6	4,0	5,5
Soldul contului curent	% din PIB	-4,6	-4,9	-4,5

Măsuri avute în vedere la planificarea bugetară inițială

- eliminarea mecanismului plății defalcate a TVA în vederea compatibilizării cu acquis-ul comunitar în domeniu; executarea silită a sumelor existente în contul de TVA se va aplica în mod corespunzător de către instituțiile de credit, în limita sumei totale a obligațiilor bugetare, astfel cum aceasta este individualizată în adresa de înființare a popririi.
- începând cu 1 ianuarie 2020, indemnizațiile lunare pentru funcțiile de demnitate publică și funcțiile asimilate acestora, prevăzute în anexa IX la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, se mențin la nivelul aferent lunii decembrie 2019.
- valoarea indemnizației de hrană și a voucherelor de vacanță se mențin la nivelul din anul 2019.
- începând cu luna ianuarie 2020, cuantumului lunar al indemnizației de merit se menține la nivelul de 6.240 lei.
- Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată se majorează la 2.230 lei lunar, începând cu data de 1 ianuarie 2020, față de 2.080 lei în 2019, ceea ce reprezintă o creștere de 7,2% față de luna decembrie 2019.

Aasigurarea a 2% din PIB pentru apărare.

Măsuri aprobate după adoptarea bugetului:

- se stabilește cuantumului taxei de licență pentru drepturile de utilizare a frecvențelor radio existente în banda de frecvențe radio duplex 1920-1980 MHz/2110-2170 MHz, ce ajung la termen în data de 31 martie 2020, pentru perioada 1 aprilie 2020-31 decembrie 2031, este echivalentul în lei a 30 milioane euro/licență;
- modificarea nivelului accizei pentru benzină și motorină, respectiv reducerea accizei pentru benzina fără plumb 1.773,46 lei/1.000 de litri (-13%), iar pentru motorină se reduce la 1.625,37 lei/1000 de litri (-14,3%);
- modificarea bazei de calcul a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate datorată pentru salariații cu contract individual de muncă cu timp parțial (de la salariul de bază minim brut pe țară la venitul realizat).
- eliminarea taxei pe activele bancare;

Execuția bugetară pentru perioada ianuarie-martie 2020

Execuția bugetului general consolidat în primele trei luni ale anului 2020 s-a încheiat cu un deficit de 18 miliarde lei (1,67% din PIB). Comparativ cu anul trecut, deficitul mai mare din perioada ianuarie-martie 2020 este explicat în principal de evoluția nefavorabilă a încasărilor bugetare în luna martie ca urmare a amânării plății unor obligații fiscale de către agenții economici pe perioada stării de urgență (7,7 mld lei)¹ și de restituirile suplimentare de TVA de 3,17 mld lei pentru susținerea lichidității în sectorul privat. De asemenea, pe partea de cheltuieli, adâncirea deficitului a fost cauzată în principal de creșterea semnificativă a cheltuielilor de investiții (cu aproximativ 1 miliard lei), creșterii subvențiilor din sectorul agricol (cu aproximativ 1 miliard).

Veniturile bugetare sunt mai mici cu 3,3% în termeni nominali și cu 0,3 pp în PIB în ianuarie-martie 2020 față de ianuarie-martie 2019. Ca pondere în PIB, veniturile totale se situau la finalul lunii martie a.c. la 6,7% din PIB. Scăderea reflectă contracția încasărilor bugetare din luna martie (-25% comparativ cu luna martie din anul anterior).

În structură, **încasările din impozitul pe venit** au crescut cu 8,5% față de primul trimestru din 2019. Această creștere a fost susținută de creșterea numărului de salariați cu 0,7% și a câștigului mediu brut la nivelul economiei cu 9,2% în perioada dec-feb 2020 comparativ cu perioada similară a anului precedent în condițiile majorării salariului minim brut de la 2.080 lei la 2.230 lei. În ceea ce privește încasările din impozitul pe salarii, după avansul pozitiv însemnat din lunile ian-feb (10% an/an) și în contextul accelerării dinamicii fondului de salarii (la 9,4% an/an în luna feb 2020), luna martie prezintă o scădere a acestor încasări (-9% an/an), ca urmare a implementării măsurilor fiscale aferente perioadei de urgență.

Încasările din **impozitul pe profit** au scăzut cu 32,0% față de perioada corespunzătoare a anului trecut această evoluție negativă fiind explicată de amânarea achitării unor obligații fiscale în luna martie de către contribuabilii plătitori de impozit pe profit (OUG nr. 29/2020). În structura veniturilor din impozitul pe profit se observă reduceri ale încasărilor de la agenții economici cu 26,9% și a băncilor comerciale cu 76,2% în trimestrul I 2020.

Încasările din **contribuțiile de asigurări sociale** au crescut cu 2%, fiind totuși influențate negativ de modificările bazei de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale de stat și de

¹ facilitate acordată prin OUG nr.29/2020 privind unele măsuri economice și fiscale bugetare, pentru sprijinirea mediului de afaceri, prin care nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere pentru obligațiile fiscale scadente începând cu data de 21 martie 2020 și neachitate până la încetarea stării de urgență.

sănătate datorate pentru salariații cu contract de muncă cu timp parțial și de modificările legislative aplicate în sectorul construcțiilor.

În ceea ce privește încasările din **TVA**, acestea au fost în scădere cu 19.4%, în principal ca urmare a diminuării semnificative a încasărilor nete în luna martie (-82,5%). Deși baza macroeconomică relevantă - cifra de afaceri în comerț, servicii și industrie a înregistrat o dinamică de 12,2%, încasările nete au fost influențate de accelerarea rambursărilor de TVA care au atins un nivel record în luna martie (restituiri suplimentare de 3,2 mld lei comparativ cu primul trimestrul din 2019)

Încasările din **accize** au crescut cu 8,7%, înregistrând creșteri atât la veniturile din accizele pentru carburanți (cu 2,2%) cât și la cele din accizele pentru tutun (15,3%). Nivelul accizei pentru carburanți a fost diminuat la începutul acestui an cu 13% la benzina fără plumb, respectiv cu 14,3% la motorină, iar nivelul accizei la țigarete a fost majorat cu 4,2%.

În ceea ce privește evoluția încasărilor altor venituri, au înregistrat creșteri și **veniturile din taxele pe utilizarea bunurilor** (cu 28,2%) ca urmare încasării unor taxe din prelungirea licențelor radio. **Veniturile nefiscale** au crescut cu 12,9%, fiind influențate pozitiv de evoluția veniturilor din vânzarea certificatelor de emisii cu gaze de efect de seră și de evoluția veniturilor din dobânzi. **Sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donațiile** au crescut cu 2,2% față de perioada similară a anului trecut.

Cheltuielile bugetare au crescut cu 12,7% în termeni nominali și cu 0,8 pp în PIB în ianuarie-martie 2020 față de ianuarie-martie 2019. Ca pondere în PIB, cheltuielile totale se situau la finalul lunii martie a.c. la 8,3% din PIB.

Cheltuielile de personal au crescut cu 9,4% pe baza majorărilor salariale acordate în temeiul Legii-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare.

Cheltuielile cu asistența socială au crescut cu 17%, creșterea fiind influențată, în principal, de majorarea punctului de pensie cu 15%, a indemnizației sociale pentru pensionari garantată cu 10% și a alocațiilor de stat pentru copii. De asemenea, decontările indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate pentru concedii medicale pe primul trimestrul al acestui an sunt de două ori mai mari față de aceeași perioadă a anului trecut, în luna martie decontându-se indemnizații în valoare de 401,7 milioane lei

Cheltuielile cu bunuri și servicii au crescut cu 17,4%, determinate în special de plăți suplimentare realizate pentru prevenirea și combaterea pandemiei de COVID-19.

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost în valoare de 5,9 mld. lei, fiind cu 20% mai mari. În ceea ce privește **cheltuielile cu subvenții**, acestea au fost de 1,6 ori mai mari față de aceeași perioadă a anului precedent, creștere

determinată, în principal, de subvențiile din sectorul agricol, respectiv de acordarea în avans a ajutoarelor naționale tranzitorii în sectorul vegetal și zootehnic. **Cheltuielile privind proiectele finanțate din fonduri externe nerambursabile** (inclusiv subvențiile de la Uniunea Europeană aferente agriculturii) au crescut cu 8,1% față de perioada similară a anului trecut.

3.3.2. Prima rectificare bugetară din aprilie 2020 – datele sunt prezentate în termeni cash

Această rectificare bugetară a fost determinată de pandemia COVID-19 care, pe de o parte, a condus la o contracție a economiei ceea ce a determinat reducerea veniturilor bugetare estimate, iar pe de altă parte a necesitat luarea unor măsuri de susținere a sistemului sanitar, de protecție socială a celor afectați și de sprijinire a agenților economici a căror activitate a avut de suferit.

Prima rectificare bugetară are la bază prognoza macroeconomică revizuită din aprilie 2020 și măsurile de stimulare a economiei și de limitare a răspândirii COVID-19.

Pe total Buget general consolidat, veniturile au fost diminuate cu 19,5 miliarde lei până la nivelul de 341,1 miliarde lei (31,5% din PIB), iar cheltuielile au fost majorate cu 12,5 miliarde lei până la nivelul de 413,6 miliarde lei (38,2% din PIB), rezultând astfel un deficit de 72,5 miliarde lei (6,7% din PIB), mai mare cu 32 miliarde lei față de planificarea bugetară inițială.

Ipotezele macroeconomice care au stat la baza rectificării bugetare sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel 5: Ipotezele macroeconomice ale rectificării bugetare

Indicatori	UM	2020	
		<i>Bugetul inițial</i>	<i>Bugetul rectificat</i>
Produsul Intern Brut	Mil lei	1129,2	1082,1
Rata de creștere reală	%	4,1	-1,9
Curs de schimb mediu	lei/euro	4,75	4,84
Inflația - sfârșitul anului	%	3	3
- media anuală	%	3,1	3,1

Număr mediu de salariați	mii pers	5268	5087
Număr de șomeri înregistrați la sfârșitul anului	mii pers	275	295
- Rata șomajului înregistrat	%	3	3,4
Câștigul salarial mediu brut	lei/luna	5429	5212
- Creștere nominală	%	9,8	5,9
Exporturile de bunuri – rata de creștere	%	4,5	-7,3
Importurile de bunuri – rata de creștere	%	5,5	-6,1

Modificările veniturilor bugetare se datorează atât încetirii activității economice din România dar și din regiune (creșterea PIB nominal pentru RO aferentă anului 2020 este de 2,1% comparativ cu 8,5% estimată inițial la lege) cât și a măsurilor luate în această perioadă pentru a gestiona criza generată de COVID-19 (decretarea stării de urgență, amânarea plății taxelor, posibilitatea intrării în șomaj tehnic, etc.)

Veniturile bugetare totale se diminuează, pe sold, cu suma de 19,5 mld lei, din care 23,3 mld lei influență negativă a veniturilor din economia internă și influență pozitivă de 3,8 mld lei din venituri din fonduri europene pentru decontarea sumelor utilizate în măsurile de combatere a coronavirusului COVID-19 .

Tabel 6: Modificările veniturilor bugetare

Miliarde lei	Lege inițială	Rectificat 1	Influență
Impozit pe profit	19,47	17,19	-2,3
Impozit pe venit	26,3	24,8	-1,5
TVA	72,7	67,1	-5,6
Accize	33,6	31	-2,7
Contribuții asigurări sociale	124	115,6	-8,4
Venituri nefiscale	29,1	27,3	-1,8
Alte sume primite de la UE ²			+3,9

² Alte sume primite de la UE pentru programe operaționale finanțate în cadrul obiectivului convergență: reprezentând decontarea din fonduri europene aferente Programului operațional „Infrastructură Mare” a

Modificările cheltuielilor bugetare sunt bugetate în mare parte pentru a asigura finanțarea sistemului de sănătate, pentru achiziționarea echipamentelor de protecție și a spitalelor mobile, dar și pentru a asigura sumele necesare pentru acordarea unor drepturi de natura prestațiilor sociale instituite urmare a încetării totale sau parțiale a activității pe perioada stării de urgență.

Cheltuielile totale cresc cu 12,5 miliarde lei, în structura principalele cheltuieli se observă următoarele:

- **Cheltuielile de personal** cresc cu aproximativ 0,5 miliarde lei, pentru a asigura stimulentele de risc pentru personalul medico-sanitar implicați direct în tratarea bolnavilor de COVID-19;
- **Cheltuielile cu bunuri și servicii** sunt programate într-o ușoară creștere de 0,2 miliarde lei, dar sunt prioritizate în principal pentru programe de sănătate, achiziții în regim de urgență de echipamente/materiale sanitare.
- **Cheltuielile cu dobânzile** cresc cu 55 milioane lei.
- **Cheltuielile cu asistența socială** cresc cu aproximativ 6,9 miliarde lei, în principal pentru a acoperi cheltuielile cu șomajul și a unor drepturi de natura prestațiilor sociale instituite urmare a încetării totale sau parțiale a activității pe perioada stării de urgență.
- **Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile post aderare 2014-2020** se diminuează cu 143,7 milioane lei;
- **Fondurile de rezervă** se majorează cu 3 miliarde lei;
- **Cheltuielile aferente programelor cu finanțare rambursabilă** se majorează cu 215,0 milioane lei;
- **Cheltuielile de capital** cresc cu 74 milioane lei.

cheltuielilor cu echipamente medicale, dispozitivele medicale și de protecție medicală, echipamente pentru transport specializat, echipamente pentru decontaminare și suport triaj, containere de logistică medicală, spitale medicale modulare ROL1, ROL2 și ROL3 utilizate în combaterea răspândirii coronavirusului SARS-CoV-2 și a cheltuielilor cu șomajul.

- **Alte cheltuieli** cresc cu 1,4 miliarde lei, în special pentru a acoperi indemnizațiile acordate părinților care stau acasă cu copiii în perioada stării de urgență când școlile sunt închise.

3.3.3. Estimările indicatorilor bugetari pentru anul 2020 - în termeni ESA

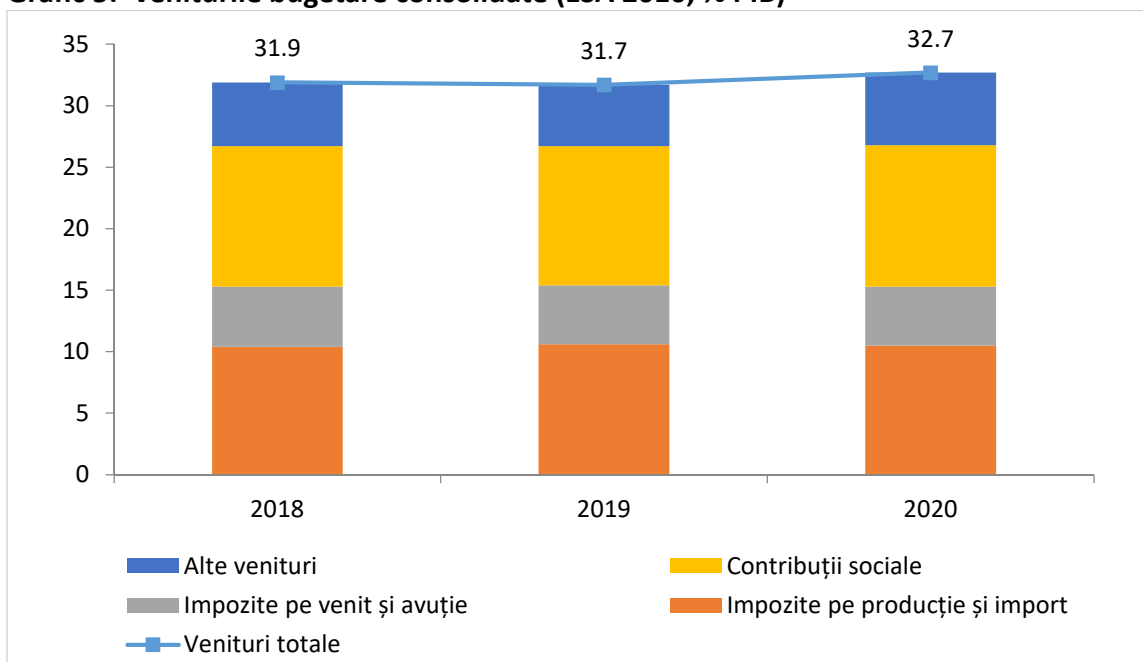
Estimările privind veniturile și cheltuielile bugetare sunt afectate de perspectivele privind desfășurarea crizei de sănătate publică și implicațiile economice ale acesteia. În acest context, deficitul bugetar ESA prognozat pentru finalul anului 2020 este de 6.7% din PIB, în creștere cu aproximativ 2.4 pp față de nivelul din 2019. Informații detaliate se regăsesc în anexe.

Veniturile bugetare totale sunt estimate să crească de la nivelul de 31.7% din PIB în anul 2019 la un nivel de 32.7% din PIB în anul 2020, în special pe baza creșterii ponderii în PIB a contribuțiilor sociale (cu 0.2 pp) și a categoriei altor venituri (cu 1.1 pp).

În ceea ce privește celelalte categorii de venituri, cele din impozitele curente pe profit și venit sunt prevăzute să rămână la același nivel ca în 2019, respectiv de 4.8% din PIB, în timp ce veniturile din impozite și taxe pe bunuri și servicii vor înregistra o scădere cu 0.1 pp în 2020 față de 2019.

Proiecțiile veniturilor bugetare pentru anul 2020 au la bază evoluția pozitivă moderată a fondului de salarii și scăderea consumului privat estimate în contextul crizei pandemice.

Grafic 5: Veniturile bugetare consolidate (ESA 2010, % PIB)

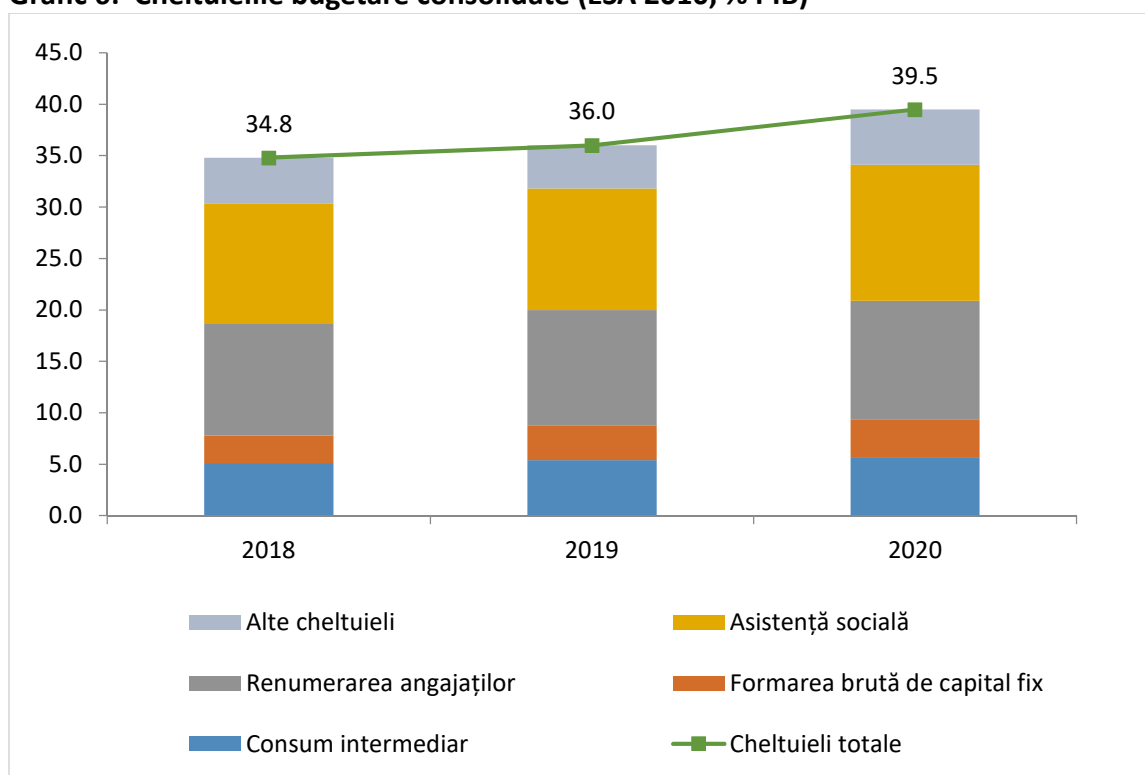

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Dinamica estimată pentru cheltuielile bugetare pentru 2020 este mai amplă, fiind prevăzută o creștere a cheltuielilor cu aproximativ 3.5 pp, de la un nivel de 36% din PIB în 2019 la 39.5% din PIB în 2020. Această creștere are la bază majorarea semnificativă a ponderii transferurilor sociale în PIB cu aproximativ 1.4 pp, până la un nivel de 13.2% din PIB în 2020, precum și creșterea ponderii subvențiilor de la 0.4% din PIB la 1.2% din PIB. Conform precizărilor Eurostat cheltuielile cu șomajul tehnic și asistența socială legată de pandemia COVID-19 au fost înregistrate pe clasificția ESA ca subvenții pe producție.

Creșteri sunt înregistrate și la celelalte categorii de cheltuieli, dintre care menționăm creșterea ponderii cheltuielilor salariale cu 0.4 pp și creșterea formării brute de capital fix cu 0.3 pp.

Grafic 6: Cheltuielile bugetare consolidate (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Pentru anul 2020, la fundamentarea cheltuielilor de personal ale bugetului general consolidat, s-a avut în vedere acordarea celei de-a II-a tranșe de 1/4 din diferența dintre salariul de bază prevăzut de lege pentru anul 2022 și cel din luna decembrie 2018, precum și menținerea cuantumului sporurilor la nivelul acordat pentru luna decembrie 2019,

menținerea indemnizațiilor funcțiilor de demnitate publică alese și numite, a valorii indemnizației de hrană și a voucherelor de vacanță, la nivelul aferent anului 2019.

De asemenea, potrivit prevederilor *Legii-cadru nr.153/2017, cu modificările și completările ulterioare*, începând cu 1 septembrie 2020, pentru personalul didactic de predare, personalul didactic auxiliar, personalul didactic de conducere și personalul de îndrumare și control din învățământ, salariile de bază se vor stabili la nivelul salariilor de bază prevăzute de lege pentru anul 2022.

Atât deficitul cash cât și ESA sunt planificate pentru anul 2020 la un nivel de 6,7% din PIB. Programarea bugetară conform Strategiei fiscal bugetare prevedea un deficit ESA de 3,6% pentru anul 2020. Diferența față de acel nivel este explicată de criza generată de pandemia COVID-19, pe de o parte pierderea de venituri cauzată de încetinirea activității economice generată de pandemie, iar pe de altă parte de creșterea cheltuielilor cu echipamente medicale și asistența socială (șomaj tehnic, indemnizații pentru părinții care stau acasă cu copii, etc.)

Pentru România a fost declanșată procedura de deficit excesiv (EDP) deoarece deficitul ESA a depășit pragul stabilit de Pactul de Stabilitate și Creștere de 3% din PIB în anul 2019. Recomandarea stabilită în cadrul EDP pentru România este să revină la un deficit de sub 3% din PIB până în anul 2022, iar pentru anul 2020 era stabilită o țintă a deficitului ESA de 3,6% similară cu estimările din Strategia fiscal bugetară.

Concomitent, Comisia Europeană a declanșat Clauza generală derogatorie, care permite statelor membre să devieze de la țintele fiscal bugetare stabilite, iar costurile generate de pandemia COVID-19 să primească un tratament special. În practică acest lucru înseamnă că România va fi evaluată privind atingerea țintei EDP prin excluderea costurilor generate de COVID-19.

Tabel 7: Soldul bugetului general consolidat (% PIB)

	2018 Realizat	2019 Realizat	2020 Estimări
Sold metodologie ESA	-2,9	-4,3	-6,7
Sold cash	-2,9	-4,6	-6,7

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, Comisia Națională de Strategie și Prognoză

3.4. MĂSURI ADOPTATE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19

Răspândirea virusului COVID-19 reprezintă o urgență severă de sănătate publică pentru cetățenii lumii. Această pandemie este, de asemenea, un șoc major atât pentru economiile globale, cât și pentru economia națională. Dinamica reală a PIB este estimată a înregistra o evoluție negativă în 2020. În acest context, Guvernul României a adoptat măsuri în domenii diverse precum cel economic, al asistenței sociale, al sănătății și al educației, după cum urmează:

ORDONANȚA 29 - în vigoare de la 21 martie 2020

Actul normativ are în vedere prevenirea răspândirii virusului COVID-19 și limitarea efectelor negative ale acestuia printr-o serie de măsuri care vor viza sectorul sănătății publice, precum și măsuri de limitare a efectelor negative determinate de limitarea sau întreruperea activităților socio-economice.

1. Programul IMM INVEST ROMÂNIA a fost aprobat prin Ordonanța de urgență nr. 29/2020 care modifică Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 110/2017, modificată și completată ulterior prin Ordonanța de urgență nr. 42 /2020.

Prin intermediul acestui program statul român garantează în procent de 80% sau 90% creditele de investiții și creditele/liniile de credit aferente capitalului de lucru contractate de microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și vor beneficia de granturi pentru plata dobânzilor și comisioanelor în limita a 800.000 de euro fiecare.

Bugetul schemei de ajutor de stat este de 781 milioane lei (161 milioane euro), iar plafonul maxim de garantare este de 15 miliarde lei, echivalentul în lei a 3,1 miliarde euro.

Durata maximă a finanțărilor este de 6 ani în cazul creditelor pentru investiții și de 3 ani în cazul creditelor/liniilor de credit pentru capital de lucru. Creditele/liniile de credit pentru capitalul de lucru pot fi prelungite cu maximum 3 ani.

Valoarea maximă a creditelor/liniilor de credit pentru finanțarea capitalului de lucru este de 5 milioane de lei, iar pentru creditele de investiții, valoarea maximă a finanțării este de 10 milioane de lei. De asemenea, creditele cumulate acordate unei companii se vor încadra în limita totală a 10 milioane de lei.

Perioada de valabilitate a schemei, respectiv perioada în care se selectează beneficiarii și se emit scrisori de garanție/acorduri de finanțare este cuprinsă între data intrării în vigoare a prevederilor ordonanței de urgență aprobate de Guvern și data de 31 decembrie 2020, iar perioada în care se poate efectua plata grantului este cuprinsă între data intrării în vigoare a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și data de 31 martie 2021, inclusiv, cu posibilitatea prelungirii.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 282/2020 au fost aprobate Normele metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA.

2. Prorogarea până la data de 30 iunie inclusiv a termenelor de plată pentru:

- a) Impozitul pe clădiri și taxa pe clădiri;
- b) Impozitul pe teren și taxa pe teren;
- c) Impozitul pe mijloacele de transport;

3. Pentru obligațiile fiscale scadente începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență și neachitate până la 30 de zile de la încetarea stării de urgență, nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere.

4. Întreprinderile mici și mijlocii care și-au întrerupt activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autoritățile publice competente, potrivit legii, pe perioada stării de urgență decretate, beneficiază de amânarea la plată pentru serviciile de utilități - electricitate, gaze naturale, apă, servicii telefonice și de internet, precum și de amânarea la plată a chiriei pentru imobilul cu destinație de sediu social și de sedii secundare.

Ordonanța de urgență nr. 30/2020 - în vigoare de la 21 martie 2020

Actul normativ are în vedere clarificarea unor aspecte referitoare la acordarea unor zile libere părinților pentru supravegherea copiilor, în situația închiderii temporare a unităților de învățământ, în sensul definirii noțiunii de părinte și includerii unor categorii care nu au fost avute în vedere cum este persoana adultă cu handicap grav, care nu poate să-și asigure necesitățile de bază ale vieții și care necesită supraveghere permanentă. De asemenea, pentru personalul care nu poate beneficia de zilele libere acordate se prevede acordarea unor stimulente financiare la același nivel cu indemnizația prevăzută pentru perioada zilelor libere.

Totodată, se introduc noi beneficii sociale și salariale pentru perioada stării de urgență

1. Se acordă zile libere unuia dintre părinți pentru supravegherea copiilor, în situația suspendării cursurilor sau închiderii temporare a unităților de învățământ unde aceștia sunt înscriși, ca urmare a condițiilor meteorologice nefavorabile sau a altor situații extreme decretate astfel de către autoritățile competente cu atribuții în domeniu.

2. Indemnizația pentru fiecare zi liberă se plătește din capitolul aferent cheltuielilor de personal din bugetul de venituri și cheltuieli al angajatorului și este în cuantum de 75% din salariul de bază corespunzător unei zile lucrătoare, dar nu mai mult de corespondentul pe zi a 75% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

3. Angajații sistemului național de apărare, angajaților din penitenciare, personalului din unitățile sanitare publice și altor categorii stabilite prin ordin al ministrului afacerilor interne, al ministrului economiei, energiei și mediului de afaceri, și al ministrului transporturilor, infrastructurii și comunicațiilor, după caz, au dreptul la o majorare acordată suplimentar drepturilor salariale convenite, în cuantumul de mai sus, corespunzător numărului de zile lucrătoare din perioada stării de urgență, în situația în care celălalt părinte nu beneficiază de acordarea unor zile libere.

4. Pe perioada stării de urgență, pentru perioada suspendării temporare a contractului individual de muncă, din inițiativa angajatorului, ca urmare a efectelor produse de Coronavirusul SARS-CoV-2, indemnizațiile de care beneficiază salariații se stabilesc la 75% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat și se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut prevăzut de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2020.

5. Alți profesioniști care nu au calitatea de angajatori și întrerup activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autoritățile publice competente potrivit legii, pe perioada stării de urgență, beneficiază din bugetul general consolidat de o indemnizație egală cu salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată stabilit pentru anul 2020.

Ordonanța de urgență nr. 32/2020 - în vigoare de la 30 martie 2020

Actul normativ are în vedere clarificarea unor categorii de drepturi acordate, pentru asigurarea unei acoperiri cât mai cuprinzătoare cu măsuri de protecție a populației și pentru stabilirea regulilor de acordare a acestora.

1. Pentru perioada suspendării temporare a contractului individual de muncă, din inițiativa angajatorului, ca urmare a efectelor produse de COVID-19, nu se datorează contribuția asiguratorie pentru muncă pentru care salariații ale căror contracte individuale de muncă sunt suspendate și angajatorii acestor salariați.

2. Persoanele care au încheiate convenții individuale de muncă în baza Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției beneficiază din bugetul general consolidat de o indemnizație egală cu salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată stabilit pentru anul 2020.

3. Sportivii, antrenorii, medicii, asistenții medicali, maseurii, kinetoterapeuții, cercetătorii, care intră sub incidența Legii educației fizice și sportului nr. 69/2000, beneficiază de o indemnizație de 75% din drepturile în bani aferente contraprestației activității sportive, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut prevăzut de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2020 pentru perioada suspendării

temporare a contractului de activitate sportivă, din inițiativa structurii sportive, ca urmare a efectelor produse de Coronavirusul SARS-CoV-2.

4. Persoanele fizice care obțin venituri exclusiv din drepturile de autor și drepturile conexe care întrerup activitatea ca urmare a efectelor Coronavirusul SARS-CoV-2, pe perioada stării de urgență, beneficiază de o indemnizație lunară de 75% din câștigul salarial mediu brut pentru anul 2020.

5. Alți profesioniști care nu au calitatea de angajatori și întrerup activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autoritățile publice competente potrivit legii, pe perioada stării de urgență, beneficiază din bugetul general consolidat de o indemnizație lunară de 75% din câștigul salarial mediu brut pentru anul 2020.

Ordonanța de urgență nr. 33/2020 - în vigoare de la 30 martie 2020

Actul normativ are în vedere stimularea plății obligațiilor fiscale scadente, având în vedere necesitățile de finanțare a cheltuielilor bugetare, prin acordarea unor bonificații la plată pentru contribuabilii care au capacitate financiară de a plăti impozitul pe profit/impozitul pe veniturile microîntreprinderilor. Totodată, având în vedere necesarul de medicamente, echipamente de protecție, alte dispozitive sau echipamente medicale și materiale sanitare care pot fi utilizate în prevenirea, limitarea, tratarea și combaterea COVID-19 se amână de la plata în vamă a TVA pentru a sprijini operatorii economici care importă astfel de bunuri.

1. Contribuabilii plătitori de impozit pe profit care plătesc impozitul datorat pentru trimestrul I al anului 2020, respectiv pentru plata anticipată aferentă aceluiași trimestru, până la termenul scadent de 25 aprilie 2020 inclusiv, beneficiază de o bonificație calculată asupra impozitului pe profit datorat, astfel:

- a) 5% pentru contribuabilii mari;
- b) 10% pentru contribuabilii mijlocii;
- c) 10% pentru ceilalți contribuabili care nu se încadrează la lit. a) și b).

2. Pentru medicamente, echipamente de protecție, alte dispozitive sau echipamente medicale și materiale sanitare care pot fi utilizate în prevenirea, limitarea, tratarea și combaterea COVID-19 nu se face plata efectivă la organele vamale de către persoanele impozabile înregistrate în scopuri de TVA care importă, în perioada pentru care s-a instituit starea de urgență și în următoarele 30 de zile calendaristice de la data încetării stării de urgență.

Ordonanța de urgență nr. 37/2020 - în vigoare de la 30 martie 2020

Actul normativ are în vedere crearea unor facilități privind obligațiile de plată a ratelor și dobânzilor scadente aferente împrumuturilor acordate debitorilor persoane fizice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, întreprinderilor mici și mijlocii și IFN-urilor.

1. Pentru contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile se suspendă la cererea debitorului cu până la 9 luni, dar nu mai mult de 31.12.2020, obligația de plată a ratelor scadente aferente împrumuturilor, reprezentând rate de capital, dobânzi și comisioane, acordate debitorilor de către creditorii până la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

- a) Dobânda datorată de debitori corespunzătoare sumelor scadente a căror plată este suspendată se capitalizează la soldul creditului existent la finele perioadei de suspendare. Capitalul astfel majorat se plătește eșalonat pe durata rămasă până la noua maturitate a creditelor, ulterior perioadei de suspendare.
- b) Ministerul Finanțelor Publice garantează în procent de 100% plata dobânzii calculate, aferentă creditelor ipotecare contractate de debitori persoane fizice.

Prin **H.G. nr. 268/2020 privind modificarea H.G. nr. 807/2014 pentru instituirea unor scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie:**

- se elimină o etapă din cadrul soluționării cererilor de plată, respectiv efectuarea verificării la fața locului, pe perioada 06.04.2020 - 31 decembrie 2020. Prevederea se va aplica și pentru cererile de plată aflate în curs de soluționare la momentul aprobării prezentei hotărâri de Guvern.
- se completează cererea de plată la secțiunea II – Declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii, cu punctul referitor la faptul că activele există fizic în locația realizării investiției, la momentul depunerii cererii de plată, ca urmare a suspendării efectuării verificării la fața locului și se clarifică anumite aspecte cu privire la activele care sunt menționate în Formularul de decont.
- se prevede faptul că prevederile Ghidul solicitantului și Ghidul de plată se modifică și se aplică în consecință în sensul eliminării verificării la fața locului.

Modificările propuse converg spre urgentarea efectuării plății ajutorului de stat solicitat de beneficiari în actualul context economic al României. Prin urmare lichiditățile puse la dispoziția întreprinderilor prin plata ajutorului de stat vor permite continuarea activității

acestora și vor contribui la depășirea dificultăților economice generate de epidemia de Coronavirus.

Prin Ordinul ministrului finanțelor publice (OMFP) nr.1795/2020 privind instituirea unor măsuri referitoare la deschiderea și repartizarea/retragerea creditelor bugetare din bugetele componente ale bugetului general consolidat ca urmare a instituirii stării de urgență pe teritoriul României

- s-a creat posibilitatea, pe perioada stării de urgență și 30 de zile după încetarea acesteia, a transmiterii scanat pe e-mail, de către instituțiile publice, indiferent de modalitatea de organizare și finanțare, a documentelor referitoare la deschiderea de credite bugetare din bugetele componente ale bugetului general consolidat, inclusiv a bugetelor aprobate potrivit prevederilor legale în vigoare, la Ministerul Finanțelor Publice sau la unitățile teritoriale ale trezoreriei statului, după caz;
- în relația dintre Ministerul Finanțelor Publice și unitățile trezoreriei statului sau între unități ale trezoreriei statului documentele respective se transmit scanat pe e-mail;
- s-a redus termenul de transmitere a cererilor pentru deschiderea de credite bugetare de către instituțiile publice de la "cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de efectuarea plăților" la "cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de efectuarea plăților".

Prin OMFP nr.1819/2020 pentru modificarea și completarea art. 6¹ din Normele metodologice privind utilizarea și completarea ordinului de plată pentru Trezoreria Statului (OPT) și a ordinului de plată multiplu electronic (OPME), aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr.246/2005, precum și pentru completarea Procedurii de comunicare prin mijloace electronice de transmitere la distanță între Ministerul Finanțelor Publice/organul fiscal central și persoanele fizice, persoanele juridice și alte entități fără personalitate juridică, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 660/2017 s-a creat posibilitatea utilizării ordinului de plată multiplu electronic (OPME) pentru efectuarea de plăți din conturile deschise la unitățile trezoreriei statului atât de către toate instituțiile publice cât și de toți operatorii economici și alte entități decât instituțiile publice.

Prin OMFP nr.1828/2020 privind instituirea unor măsuri pentru înregistrarea persoanelor autorizate să dispună plăți din conturile instituțiilor publice la funcționalitățile sistemului național de raportare - Forexbug prin "Punctul Unic de Acces" s-a creat posibilitatea transmiterii, pe perioada stării de urgență și 30 de zile după încetarea acesteia, prin e-mail, a documentelor aferente înrolării persoanelor autorizate

să dispună plăți din conturile instituțiilor publice la funcționalitățile sistemului național de raportare - Forexbug prin "Punctul Unic de Acces".

Prin **OMFP nr.1830/06.04.2020 pentru modificarea OMFP nr.583/2016 pentru aprobarea formularisticii prevăzute de art.230 și 232 din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare** s-a creat cadrul legal de depunere de către solicitanți a formularelor de cereri pentru eliberarea certificatelor de rezidență și a certificatelor de atestare a impozitului plătit în România prin mijloace electronice de transmitere de distanță. În ceea ce privește semnarea de către organul fiscal competent a certificatelor de rezidență și a certificatelor pentru atestarea impozitului plătit în România de persoane nerezidente, ordinul precizează faptul că acestea se semnează și cu semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat, iar eliberarea acestor formulare se va face conform legii, fiind incluse și canalele electronice de transmitere la distanță, respectiv prin SPV.

Prin **OMFP nr.1832/2020 pentru semnarea și transmiterea unor documente prevăzute în Normele metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.792/2002** s-a creat posibilitatea ca pe perioada în care este instituită starea de urgență pe teritoriul României, precum și 30 de zile după încetarea stării de urgență, ordonatorii de credite să poată semna cu semnătură electronică calificată și să poată transmite în format electronic o serie de documente prevăzute în Normele metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.792/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Prin **OMFP nr.1865/2020 privind transmiterea situațiilor financiare trimestriale centralizate întocmite de instituțiile publice și de modificare a Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 640/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea și depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2017, pentru modificarea și completarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.917/2005, precum și pentru modificarea și completarea altor norme metodologice în domeniul contabilității publice** s-a creat cadrul legal ca pe perioada stării de urgență instituite pe teritoriul României, precum și 30 de zile după încetarea acesteia situațiile financiare

trimestriale centralizate ale instituțiilor publice să se transmită la Ministerul Finanțelor Publice numai în formatul electronic.

În temeiul **art.10**, autoritățile publice centrale precum și entitățile juridice în care statul este acționar majoritar, au putut achiziționa în mod direct materiale și echipamente necesare combaterii acestei epidemii.

Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate (ONAC) a încheiat acorduri cadru cu operatori economici pentru produsele din anexa nr.1 la O.U.G. nr.11/2020 pentru asigurarea stocurilor de urgență medicală, de strictă necesitate. Acordurile cadru încheiate de către ONAC au fost înaintate cu celeritate, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, în vederea semnării contractelor subsecvente cu operatorii economici câștigători. Totodată, în baza Memorandumului nr.2178/25.03.2020 cu tema *"Aprobarea participării României la Dezvoltarea unei rezerve europene de contra măsuri medicale de echipamente medicale de terapie intensivă și de echipamente individuale de protecție destinate combaterii amenințărilor transfrontaliere grave pentru sănătate"* și a cererii de finanțare aprobată cu nr. ECHO/rescEU/COVID19/2020/RO/001 a fost încheiat un acord-cadru pentru ventilatoare medicale și este în procedura de negociere pentru achiziția de măști FFP2.

Prin **H.G. nr. 285/2020 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.1.235/2010 privind aprobarea realizării Sistemului național electronic de plată online a taxelor și impozitelor utilizând cardul bancar** s-a reglementat posibilitatea plății de către contribuabilii persoane fizice autorizate, persoane juridice sau alte entități fără personalitate juridică a obligațiilor de plată către bugetul general consolidat prin utilizarea mijloacelor electronice de plată sau altor mijloace de plată, care se vor înregistra în SNEP pentru furnizarea informațiilor privind cuantumul acestora și pentru asigurarea accesului la o soluție de plată electronică a respectivelor obligații.

Prin **OMFP nr.1832/2020 pentru semnarea și transmiterea unor documente prevăzute în Normele metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.792/2002** s-a creat posibilitatea ca pe perioada în care este instituită starea de urgență pe teritoriul României, precum și 30 de zile după încetarea stării de urgență, ordonatorii de credite să poată semna cu semnătură electronică calificată și să poată transmite în format electronic o serie de documente prevăzute în Normele metodologice privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor instituțiilor publice, precum și organizarea, evidența și raportarea angajamentelor bugetare și legale, aprobate

prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.792/2002, cu modificările și completările ulterioare.

O.U.G. nr. 48/2020 privind unele măsuri financiar-fiscale:

Măsuri în domeniul fiscal:

- S-a adoptat extinderea deducerii din impozitul pe veniturile microîntreprinderilor și a sponsorizărilor efectuate potrivit legii, către instituțiile și autoritățile publice, inclusiv organele de specialitate ale administrației publice, pentru asigurarea resurselor necesare finanțării instituțiilor publice, în principal, în domeniul social și medical.
- Pentru contribuabilii obligați la plata impozitului specific unor activități, potrivit Legii nr. 170/2016 privind impozitul specific unor activități, se propune ca, pentru perioada în care aceștia întrerup activitatea total sau parțial pe perioada stării de urgență decretate, să nu datoreze impozit specific.
- S-a reglementat tratamentul fiscal, în sensul neimpozitării și neincluserii în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii, al avantajelor în natură acordate de angajator persoanelor fizice care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor care ocupă funcții considerate de către angajator/plătitor ca fiind esențiale pentru desfășurarea activității și care se află în izolare preventivă la locul de muncă sau în zone special dedicate în care nu au acces persoane din exterior, pentru o perioadă stabilită de angajator/plătitor, în cazul instituirii stării de asediu sau de urgență potrivit legii.
- S-au introdus clarificări privind tratamentul fiscal al indemnizațiilor acordate din bugetul asigurărilor pentru șomaj sau din bugetul de stat, în baza art. XI și V din O.U.G. nr.30/2020 și art.3 din Legea nr.19/2020, în sensul că pentru acestea nu se acordă facilitățile fiscale prevăzute la art.60, art.1381 și art. 154 alin. (1) lit. r) din Codul fiscal.
- S-a prelungit aplicarea măsurii de amânare a plății TVA în vamă pentru anumite bunuri destinate prevenirii, limitării, tratării și combaterii COVID-19, pe întreaga perioadă a stării de urgență instituite prin decret al Președintelui României și în următoarele 30 de zile. Totodată a fost completată lista bunurilor respective cu alcoolul etilic complet denaturat destinat producerii de dezinfectanți și cu mașini de producție măști de protecție. Pentru alcoolul etilic complet denaturat măsura se aplică doar pe perioada stării de urgență.
- A fost aprobată procedura de valorificare a alcoolului etilic, a băuturilor alcoolice și a produselor energetice confiscate, rechiziționate, intrate în proprietatea privată

a statului sau care fac obiectul unei proceduri de executare silită și care potrivit reglementărilor Codului fiscal erau supuse distrugerii indiferent dacă îndeplineau sau nu condițiile legale de comercializare, atât în situația instituirii stării de urgență sau a stării de asediu, cât și în afara acesteia.

- A fost reglementată, în timpul instituirii stării de urgență sau stării de asediu, atribuirea cu titlu gratuit a alcoolului etilic, băuturilor alcoolice, produselor energetice și a celor care se circumscriu necesarului de bunuri prevăzut de O.U.G. nr. 1/1999 privind regimul stării de urgență sau a stării de asediu, confiscate sau intrate în proprietatea privată a statului înainte de instituirea stării de urgență.
- A fost aprobat ca pe perioada stării de urgență în antrepozitele fiscale de producție băuturi alcoolice să fie permisă denaturarea alcoolului etilic în vederea producerii biocidelor.

Măsuri în domeniul procedurii fiscale:

- S-a reglementat ca pe perioada decretării stării de urgență și următoarele 30 de zile după încetarea acesteia, soluționarea solicitărilor de rambursare a taxei pe valoare adăugată făcute prin deconturile cu sumă negativă de taxă pe valoarea adăugată cu opțiune de rambursare, depuse în cadrul termenului legal de depunere să se realizeze, cu efectuarea, ulterioară, a inspecției fiscale, cu excepția deconturilor depuse de contribuabilii considerați că prezintă un risc fiscal mare pentru rambursare, precum și a situațiilor pentru care, la data intrării în vigoare a ordonanței de urgență, a fost începută inspecția fiscală.
- S-a reglementat ca pe perioada stării de urgență și următoarele 30 de zile să nu se calculeze dobânzi și penalități conform Codului de procedură fiscală pentru plata cu întârziere a ratelor din graficele de eșalonare.
- S-a reglementat suspendarea condițiilor de menținere a valabilității înlesnirilor la plată prevăzute de Codul de procedură fiscală, pe perioada stării de urgență și următoarele 30 de zile, astfel încât, odată cu încetarea stării de urgență, acești contribuabili care beneficiază de eșalonări la plată să redevină viabili pe piață.
- S-a reglementat suspendarea măsurilor de executare silită a creanțelor bugetare, constând în comunicarea somațiilor și valorificarea bunurilor prin licitație, pe perioada stării de urgență și încă 30 de zile după această perioadă, excepție făcând executările silite care se aplică pentru recuperarea creanțelor bugetare stabilite prin hotărâri judecătorești definitive pronunțate în materie penală, provenite din săvârșirea de infracțiuni.

- S-a reglementat suspendarea sau neînceperea termenelor de prescripție a dreptului organului fiscal de a stabili creanțe fiscale și de a cere executarea silită, precum și cel al contribuabilului/plătitorului de a cere restituirea creanțelor fiscale, prevăzute de Codul de procedură fiscală, pe perioada stării de urgență și încă 30 de zile după această perioadă.
- S-a reglementat prorogarea termenelor pentru depunerea situațiilor financiare anuale aferente exercițiului financiar 2019, respectiv a raportărilor contabile anuale încheiate la 31 decembrie 2019, prevăzute la art. 36 alin. (1) și alin. (3), respectiv art. 37 din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31 iulie 2020, inclusiv.

În domeniul contabilității s-a reglementat prorogarea termenelor pentru depunerea situațiilor financiare anuale aferente exercițiului financiar 2019, respectiv a raportărilor contabile anuale încheiate la 31 decembrie 2019, prevăzute la art.36 alin.(1) și alin.(3), respectiv art.37 din Legea contabilității nr.82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31 iulie 2020, inclusiv.

Măsuri în domeniul jocurilor de noroc:

- A fost aprobată măsura suspendării obligațiilor de plată aferente autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc tradiționale având în vedere că pe durata stării de urgență a fost suspendată și activitatea operatorilor economici organizatori de jocuri de noroc tradiționale și pentru că taxele aferente licenței de organizare și autorizațiilor de exploatare a jocurilor de noroc sunt datorate în avans, indiferent de nivelul veniturilor obținute.
- Autorizațiile de exploatare a jocurilor de noroc a căror valabilitate expiră pe durata stării de urgență au fost prelungite de drept cu 90 de zile de la data încetării stării de urgență.

Tabel 8: Măsuri discreționare adoptate ca răspuns la criza generate de pandemia COVID-19

Listă de măsuri	Descriere	Clasificare ESA (Cheltuieli / Venituri)	Statusul măsurii	Impact bugetar (miliarde RON)
				2020
1.	Stimulent de risc pentru angajații din sectorul sănătății care lucrează cu pacienți infectați cu COVID-19	D.1: Cheltuieli de personal	Adoptată.	0,5
2.	Ajutoare de șomaj pentru părinții care rămân acasă cu copiii, deoarece școlile sunt închise în urma deciziei guvernului.	D.3: Subvenții	Adoptată.	1,5
3.	Cheltuieli cu șomajul tehnic	D.3: Subvenții	Adoptată.	6,4
4.	Beneficii de la bugetul de stat la nivelul salariului minim pentru cei care nu pot solicita șomaj tehnic, precum lucrătorii independenți sau persoane fizice autorizate .	D.3: Subvenții	Adoptată.	2
5.	Echipamente medicale și alte cheltuieli necesare în lupta împotriva pandemiei generate de COVID-19.	P.51: Formare bruta de capital fix	Adoptată.	0,75
6.	Echipamente medicale și alte cheltuieli necesare în lupta împotriva pandemiei generate de COVID-19.	P.2:Consum intermediar	Adoptată.	1,75
	Total			12,9

Notă: măsurile descrise în tabel au fost bugetate în cadrul primei rectificări bugetare din aprilie 2020

Tabel 9: Garanții adoptate ca răspuns la COVID-19

Listă de măsuri	Descriere	Statusul măsurii	Suma maximă a garanției
1	IMM INVEST - garanții de împrumut pentru IMM-uri	adoptat	15 mld RON

3.5. IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANTELOR PUBLICE

Fondurile alocate României de Uniunea Europeană reprezintă o resursă cheie pentru dezvoltarea pe termen scurt, mediu și lung a economiei și societății românești, precum și un element central al sustenabilității bugetare prin prisma caracterului nerambursabil al acestor fonduri.

În cadrul exercițiului financiar 2007-2013, România a beneficiat de o alocare UE în valoare de 17,57 miliarde euro pentru cele 7 Programe Operaționale finanțate în cadrul Obiectivului Convergență (Programul Operațional Regional, Programul Operațional Sectorial Transport, Programul Operațional Sectorial Mediu, Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative și Programul Operațional Asistență Tehnică).

Potrivit calendarului de închidere a programelor operaționale 2007-2013, au fost transmise, până la 31 martie 2017, documentele aferente pachetului de închidere (aplicația de plată a soldului final, declarația de cheltuieli, raportul final de implementare a programului operațional, declarația de închidere însoțită de raportul final de control al Autorității de Audit), pentru toate programele operaționale, conform cerințelor regulamentelor europene.

Până în prezent, sumele totale primite de la Comisia Europeană, reprezentând prefinanțări și rambursări, pentru PO finanțate prin Politica de Coeziune – obiectivul 1, menționate mai sus, sunt în valoare de aprox. 16,9 miliarde euro, ceea ce reprezintă cca. 96% din alocarea UE aferentă acestor programe. Din acestea, Comisia Europeană a rambursat suma de 14,8 miliarde euro.

Precizam că rata finală a absorbției va putea fi calculată doar după acceptarea de către Comisie a pachetului de închidere.

În ceea ce privește perioada de programare 2014-2020, România are la dispoziție peste 43 miliarde euro, conform Cadrelui Financiar Multianual 2014-2020, din care alocarea pentru Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI) este de aprox. 31 miliarde euro. Alocarea pentru politica de coeziune, finanțată în cadrul FESI, este de aprox. 23 miliarde euro (PO Regional; PO Infrastructură Mare; PO Competitivitate; PO Capital Uman; PO Asistență Tehnică; PO Capacitate Administrativă).

Începând cu anul 2015, au fost lansate apeluri de proiecte pentru toate cele 6 programe operaționale FESI - PO Infrastructură Mare, Capital Uman, Competitivitate, Asistență Tehnică, Regional, Capacitate Administrativă, precum și pentru FEAD - POAD. Bugetul total

pentru apelurile lansate este de aprox. 26 miliarde euro, ceea ce reprezintă 97% din alocarea totală disponibilă pentru implementarea acestor programe.

Astfel, la 28 februarie a.c., rata de contractare era de cca. 106,2% din alocarea UE a PO finanțate din FESI și FEAD, fiind semnate 7.583 contracte de finanțare cu beneficiarii de fonduri nerambursabile, totalizând cca. 29,9 miliarde euro, din care 24,5 miliarde euro contribuție UE. În cadrul contractelor semnate, autoritățile de management au efectuat plăți în valoare totală de aprox. 7,4 miliarde euro.

Până la data raportării, sumele totale primite de la Comisia Europeană, reprezentând prefinanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI (PO Infrastructura Mare, PO Competitivitate, PO Regional, PO Capacitate Administrativă, PO Asistență Tehnică, PO Capital Uman, PN Dezvoltare Rurală, PO Pescuit și Afaceri Maritime), se situează la aprox. 11,7 miliarde euro, ceea ce înseamnă aprox. 38% din alocarea UE aferentă acestor programe.

În plus, s-au rambursat de către CE aprox. 8,4 miliarde euro pentru plăți directe în agricultură.

În contextul obiectivului de a atinge un nivel maxim al absorbției fondurilor europene în perioada 2020-2023, aferente exercițiului financiar 2014 – 2020, este necesară întreprinderea unor serii de măsuri cu caracter orizontal:

- Creșterea capacității sistemului de gestionare a fondurilor, fluidizarea procesului prin îmbunătățirea procedurilor interne de lucru, precum și revizuirea cadrului legal care a generat întârzieri în implementare, în mod deosebit în domeniul achizițiilor publice;
- Sprijinul potențialilor beneficiari/ beneficiarilor fondurilor europene, prin promovarea unei abordări integrate de simplificare a mecanismului de finanțare/implementare, pentru toate nivelurile ciclului de proiect, dublată de continuarea instruirii orizontale și specifice a beneficiarilor;
- Informatizarea managementului fondurilor europene, inclusiv în relația cu beneficiarii, prin actualizarea permanentă a aplicațiilor informatice;
- Urgentarea lansării ultimelor apeluri de proiecte pentru sumele rămase disponibile, în condițiile în care se urmărește acoperirea cu proiecte a întregii alocări financiare la nivelul fiecărui program operațional;
- Accelerarea ritmului de evaluare și contractare a proiectelor, având în vedere necesitatea finalizării procesului de angajare a finanțărilor disponibile la acest stadiu avansat al actualului exercițiu financiar european;

- Creșterea și optimizarea capacității de implementare a proiectelor deja admise la finanțare, prin sprijinirea beneficiarilor pe tot parcursul derulării investițiilor, prin intermediul managerilor de proiect din cadrul autorităților de management pentru monitorizarea fiecărui proiect și intensificarea de întâlniri periodice cu fiecare beneficiar pentru analiza stadiului proiectului respectiv și identificarea soluțiilor adecvate, în vederea obținerii unui impact semnificativ al investițiilor.

Totodată, precizăm că, la nivelul Ministerului Fondurilor Europene este monitorizat permanent stadiul implementării, respectiv progresul înregistrat în procesul de evaluare, contractare și plată, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea de măsuri de remediere și recuperare a întârzierilor.

3.6. NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE³

Nivelul datoriei guvernamentale

Datoria guvernamentală, conform metodologiei UE, s-a situat la sfârșitul anului 2019 la 35,2% din PIB, net inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht. Din total datorie guvernamentală, datoria internă a reprezentat 18,9% din PIB, iar datoria externă a fost de 16,3% din PIB.

În condițiile în care se estimează o contracție a economiei de cca -1,9%, o depreciere a monedei naționale față de euro, principala valută în care este denominată datoria publică și un deficit calculat conform metodologiei UE de peste 3% din PIB, ca urmare a efectelor generate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute conform metodologiei UE va fi de 40,9% din PIB la sfârșitul anului 2020. Dacă se au în vedere activele financiare lichide⁴, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) este estimat la 35,2% din PIB la sfârșitul anului 2020.

Pentru respectarea plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht, prin Legea responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, cu modificările și completările ulterioare, au fost introduse praguri intermediare prudențiale pentru datoria publică, inclusiv măsuri automate în cazul depășirii acestora, după cum urmează:

- Dacă datoria publică este cuprinsă între 45% din PIB și 50% din PIB, Ministerul Finanțelor Publice prezintă Guvernului un raport privind justificarea creșterii datoriei cu propuneri pentru menținerea acestui indicator la un nivel sustenabil,
- Dacă datoria publică este cuprinsă între 50% din PIB și 55% din PIB, se propune un program pentru reducerea ponderii datoriei publice în PIB, care cuprinde, fără a se limita la acestea și măsuri privind înghețarea cheltuielilor totale respectiv a salariilor din sectorul public,
- Dacă datoria publică este cuprinsă între 55% din PIB și 60% din PIB, în plus față de măsurile de mai sus, Guvernul inițiază măsuri care să determine înghețarea cheltuielilor totale privind asistența socială din sistemul public.

³ Toți indicatorii utilizați în acest capitol sunt în conformitate cu metodologia UE.

⁴ Activele financiare se referă la următoarele instrumente : AF1 – aur și DST, AF2 – depozite și numerar, AF3-titluri de valoare, altele decât acțiuni consolidate la valoarea de piață, AF5 – acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale

- Dacă datoria publică este mai mare de 60% din PIB, în plus față de măsurile prezentate mai sus, Guvernul inițiază și aplică un program de reducere a datoriei publice cu o rată medie de 5% pe an, ca rată de referință, astfel cum este prevăzut la art. 2 din Regulamentul (CE) nr. 1.467/1997, modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1.177/2011 al Consiliului din 8 noiembrie 2011.

Totodată, pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor temporare în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor Publice are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută aflată la dispoziția Trezoreriei Statului, care să permită gestionarea riscului de refinanțare și de lichiditate, în prezent politica fiind de menținere a acestei rezerve la un nivel care să acopere până la 4 luni din necesarul brut de finanțare.

Garanții de stat

În anul 2020, MFP intenționează să acorde garanții de stat în cadrul programelor guvernamentale în principal pentru:

- Programul “Prima Casa” - plafon de 2 miliarde RON;
- Programul IMM INVEST – plafon de 15 miliarde RON,

plafonul privind emiterea de garanții de către Guvern, prin Ministerul Finanțelor Publice, și de către unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale pentru anul 2020, fiind de 18 miliarde lei.

Programul IMM Invest - program de garantare pentru sprijinirea accesului IMM-urilor la finanțare în baza Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA. Garanțiile de stat vor fi emise, în numele statului, de către FNGCMM pentru credite de investiții și linii de credit pentru capitalul de lucru, inclusiv pentru start-up-uri.

Prin OUG nr. 29/2020 și prin OUG nr. 42/2020 au fost aprobate modificări ale OUG nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA, astfel:

- ✓ redimensionarea creditelor ce vor fi garantate în cadrul Programului,
- ✓ în cadrul schemei de ajutor de stat asociate acestui program, MFP plătește granturile reprezentând dobânzile aferente creditelor/liniilor de credit pentru finanțarea capitalului de lucru și a creditelor pentru investiții, comisionul de administrare și comisionul de risc, în procent de 100% din bugetul MFP. După încetarea aplicabilității schemei de ajutor de stat, pentru noile credite contractate sau dacă se majorează/ prelungește creditul contractat inițial, sumele

reprezentând comisionul de risc se calculează de către FNGCMM și se virează de către beneficiarii,

- ✓ stabilirea perioadei în care se subvenționează dobânda pentru creditele garantate de stat,
- ✓ recalibrarea duratei maxime a finanțărilor.

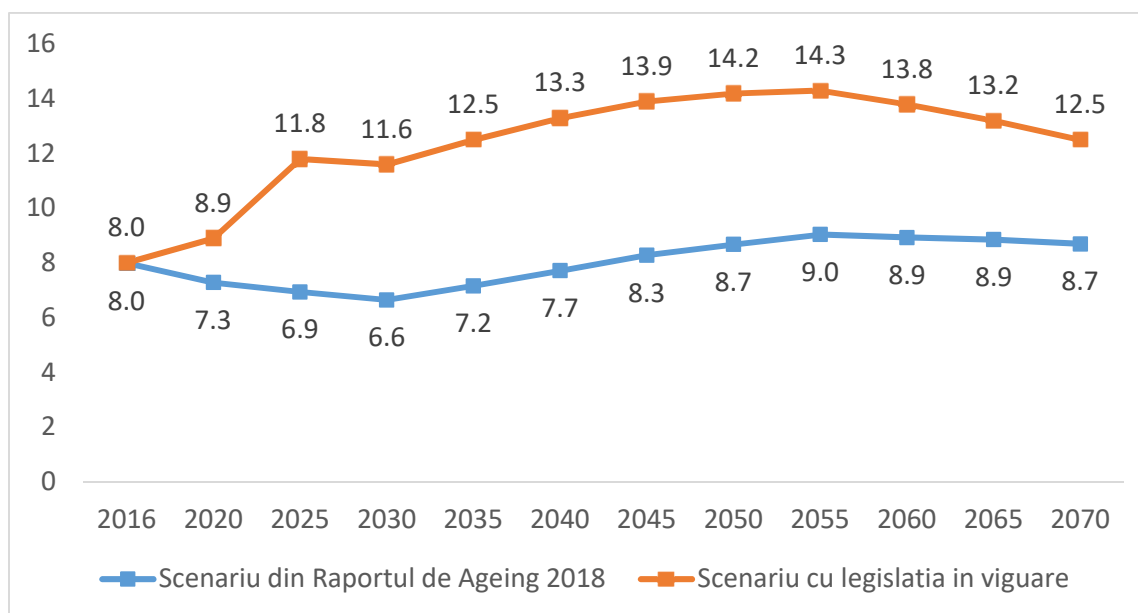
4. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANTELOR PUBLICE

Viabilitatea finanțelor publice pentru statele membre ale Uniunii Europene este analizată în detaliu o dată la trei ani, atât în cadrul Raportului de sustenabilitate fiscală, cât și în cadrul Raportului privind îmbătrânirea populației.

Proiecțiile din cadrul Raportului de îmbătrânire a populației din 2018, actualizate în cursul anului 2019 în cazul României conform cerințelor Comisiei Europene pentru a include prevederile legislative în vigoare, estimează o creștere semnificativă a cheltuielilor cu pensiile comparativ cu scenariul anterior în cazul României.

Proiecția actualizată a creșterii cheltuielilor strict legate de îmbătrânirea populației (cheltuieli cu pensii, educație, sănătate și îngrijire pe termen lung), indică, pentru România, o creștere de 6 pp din PIB pentru perioada 2016-2070 (față de 2,1 pp variație prognozată în cadrul exercițiului anterior). Media europeană fiind de 1,8 pp în ambele runde.

Grafic 7: Nivelul cheltuielilor cu pensiile publice ca % în PIB luând în calcul legislația în vigoare

Sursa: calcule MFP

Evoluția cheltuielilor cu pensiile publice totale luând în calcul legislația în vigoare, vor crește considerabil, cu un vârf de 14,4% din PIB în 2053. Cheltuielile cu pensiile vor atinge, la sfârșitul orizontului de proiecție, 12,5% din PIB, comparativ cu 8,7% din PIB estimat conform prevederilor legislative anterioare. Acest lucru pune presiune pe nivelul datoriei

pe termen mediu și lung și afectează sustenabilitate finanțelor publice.

Creșterea cheltuielilor cu pensiile este determinată atât de indexările ad-hoc ale punctului de pensie, de formula de indexare mai generoasă pe termen lung dar și de recalcularea pensiilor prin noua formulă de calcul prevăzută în anul 2021.

În raportul de monitorizare a sustenabilității datoriei publice⁵, publicat la începutul anului 2020, Comisia Europeană atrage atenția asupra riscului pe care îl generează legislația în vigoare asupra indicatorilor de sustenabilitate pe termen mediu și lung. România înregistrează o creștere a riscului de la nivel mediu la nivel ridicat privind sustenabilitatea finanțelor publice atât pe termen mediu și pe termen lung. Similar se înregistrează o creștere de la risc mediu la risc ridicat și pentru sustenabilitatea datoriei publice.

Similar cu alte state membre ale Uniunii Europene, creșterea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației sunt generate în România și de o răsturnare mai accentuată a piramidei vârstelor.

Schimbările demografice vor modifica structura populației României. Amploarea și viteza îmbătrânirii populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația.

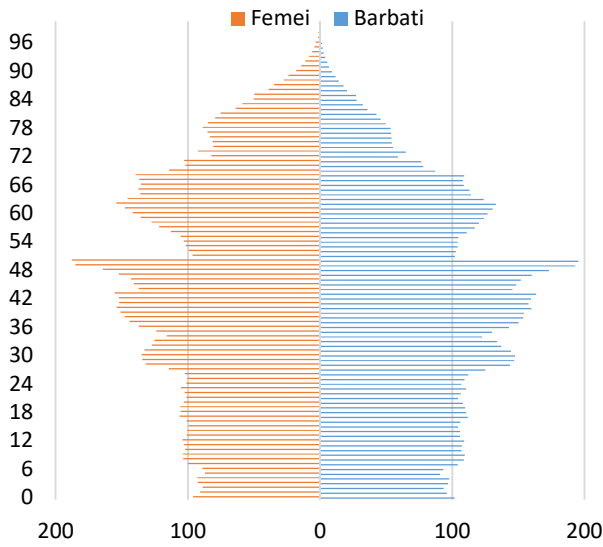
Procesul de îmbătrânire rapidă va modifica raportul dintre populația la vârsta de pensionare și populația activă, ceea ce va aduce schimbări majore în structura pe vârste și implicații negative pe piața forței de muncă. Raportul dintre persoanele în vârstă de peste 65 de ani și cele în vârstă de muncă (15-64 de ani) crește semnificativ, ceea ce înseamnă că în perspectiva următorilor ani sistemul public de pensii va avea resurse mult diminuate în raport cu cheltuielile.

Rezultatele previziunii demografice oferite de Eurostat pentru România, indică o scădere semnificativă a populației, cu 4,7 milioane persoane mai puțin în 2070 comparativ cu anul 2018.

⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip120_en.pdf

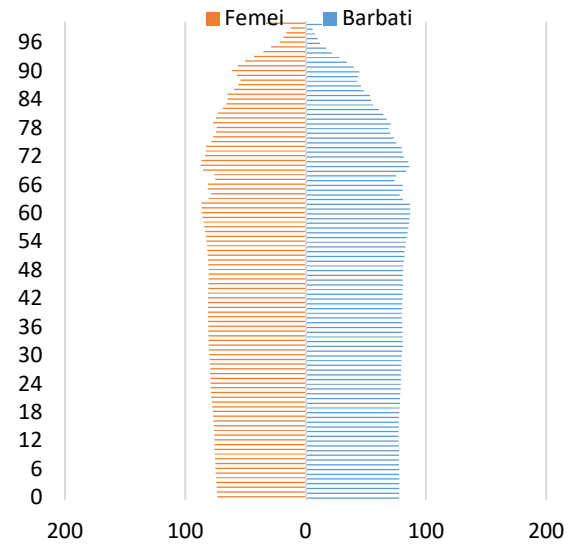
Grafic 8: Structura populației României în anul 2018-2070

Structura Populației României în anul 2018

Sursa: Proiecții Eurostat - EUROPOP 2016

Structura Populației României în anul 2070

Sursa: Proiecții Eurostat - EUROPOP 2016

5. CALITATEA FINANTELOR PUBLICE

Deși pe termen mediu, măsurile structurale pentru creșterea transparenței cheltuielilor publice, analizarea și îmbunătățirea eficienței acestora, modernizarea achizițiilor publice, prioritizarea investițiilor, întărirea guvernantei corporative în întreprinderile de stat sunt esențiale în procesul de creștere a calității finanțelor publice, în contextul actual rolul macrostabilizator este prioritar.

Guvernul a luat o serie de măsuri de macrostabilizare utilizând politica fiscal-bugetară, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei în economie. O centralizare a acestor măsuri se găsește la Capitolul 3.

În cadrul politicii de cheltuieli bugetare una dintre preocupările majore o constituie optimizarea structurii acestora către o arhitectură care să stimuleze dezvoltarea economică sustenabilă, în special prin reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții finanțate din fonduri UE. Un pas important în cadrul acestei politici îl reprezintă planificarea bugetară și prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative, pentru a spori absorbția fondurilor UE, în vederea creării spațiului fiscal și a susținerii creșterii economice.

Conform cadrului legal în vigoare, în scopul consolidării legăturii dintre procesul de prioritarizare și bugetare, a fost instituită obligația în sarcina ordonatorilor principali de credite de a finanța cu precădere, în funcție de necesarul de finanțare, acele proiecte de investiții publice care obțin punctaje ridicate în urma aplicării principiilor și criteriilor de prioritarizare.

Potrivit metodologiei de prioritarizare a proiectelor de investiții publice semnificative existente (Cap. II al O.U.G. nr. 88/2013, cu modificările și completările ulterioare, și H.G. nr. 225/2014, cu modificările și completările ulterioare), în anul 2019, 8 ordonatori principali de credite au evaluat și prezentat informații cu privire la 158 de proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 198.261,56 milioane lei și un rest de finanțat pentru finalizarea acestora de 132.158,7 milioane lei. Cea mai mare pondere în acest portofoliu o deține Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor, care administrează 131 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 179.746,65 milioane lei, urmat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor cu 11 proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 6.604,36 milioane lei. Din totalul de 158 de proiecte de investiții publice semnificative, 43 de proiecte sunt finalizate (lucrările de execuție sunt în totalitate efectuate), însă în cadrul proiectelor mai sunt necesare plăți pentru: sentințe civile, costuri

aferente procedurii DAB, sentințe arbitrale, certificate finale, asistență juridică, audit de siguranța rutiera, litigii, etc.

De asemenea, una din recomandările formulate de Banca Mondială în cadrul proiectului de asistență tehnică "Îmbunătățirea managementului investițiilor publice", derulat în perioada 2014-2015, o constituie raționalizarea portofoliului de investiții publice. În acest sens, Ministerul Finanțelor Publice, în colaborare cu Ministerul Transporturilor Infrastructurii și Comunicațiilor, a demarat un exercițiu-pilot de raționalizare pentru a testa mecanismele și criteriile de raționalizare propuse de Banca Mondială. Se estimează că până la sfârșitul anului 2020 activitățile grupului de lucru vor fi finalizate, iar rezultatele exercițiului de raționalizare vor fi prezentate conducerii Ministerului Finanțelor Publice, urmând ca acestea să facă obiectul unei propuneri de reglementare, care va fi prezentată Guvernului.

În vederea creării premiselor creșterii eficienței și transparenței modului de cheltuire a resurselor bugetare, prin OMFP nr. 3903, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2019, s-a stabilit un sistem de monitorizare care conține informații cuprinzătoare privind atât execuția bugetară anuală pe parcursul derulării procesului investițional, cât și date și informații privind stadiul de implementare a proiectelor de investiții publice semnificative (peste 100 mil lei). Prin stabilirea acestui sistem de raportare și monitorizare, se dorește consolidarea procesului de luare a deciziilor de către Guvern corelat cu procesul de elaborare a Legii bugetului de stat, corelarea nivelului de alocare a resurselor financiare cu stadiul de implementare a proiectelor, identificarea posibilităților de redistribuire a resurselor bugetare, cu prioritate, la proiectele de investiții publice semnificative în vederea reducerii întârzierilor înregistrate în implementarea acestora.

Îmbunătățirea administrației fiscale pe termen mediu

În anul 2019, Agenția Națională de Administrare Fiscală a colectat **271.639,4 mil. lei cu 10,9% (26.806,9 mil. lei)** peste nivelul veniturilor colectate în anul 2018 (244.832,5 mil. lei), în condițiile unei creșteri economice reale de 4,1% și a unei creșteri nominale de 11,3%.

Îmbunătățirea semnificativă a veniturilor colectate se datorează în principal implementării măsurilor incluse în "*Planul de măsuri pentru eficientizarea colectării veniturilor la Bugetul General Consolidat*". Planul a fost făcut public pe site-ul Agenției în cursul lunii iunie 2019, cuprinde 5 obiective majore, majoritatea măsurilor fiind implementate din perspectiva ANAF, astfel:

1. Simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale;
2. Sprijinirea conformării la plata obligațiilor fiscale;
3. Măsuri de prevenire și combatere a evaziunii fiscale;
4. Asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor;
5. ANAF o instituție eficientă și transparentă.

Prima categorie de măsuri vizează reducerea numărului de formulare și declarații pentru persoanele juridice, reducerea frecvenței de depunere a declarațiilor fiscale la persoane juridice, simplificarea declarației unice pentru persoane fizice, respectiv extinderea posibilității recepționării on-line a declarațiilor fiscale.

În acest context, au fost analizate posibilitățile de reducere, prin măsuri administrative (comasarea formularelor), a numărului de formulare de declarații fiscale care se depun de către persoanele juridice, rezultând că pot face obiectul comasării mai multe declarații fiscale. Pentru a asigura o tranziție mai ușoară pentru contribuabili, noul formular va cuprinde toate informațiile prevăzute de actualele formulare pe care le înlocuiește.

De asemenea, la nivelul ANAF au fost elaborate propuneri de modificare a Codului fiscal, care se referă la **reducerea frecvenței de declarare pentru anumite categorii de persoane juridice**, a impozitului pe profit, impozitului pe veniturile microîntreprinderilor și TVA, respectiv propuneri de modificare a Codului fiscal în vederea simplificării formularului *"Declarație unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice"*. Propunerile de modificare a legislației privind declarațiile fiscale ale persoanelor juridice au fost supuse spre analiză Panelului Tehnic Consultativ constituit la nivelul ANAF, urmând să fie definitive pe baza propunerilor Consiliului Consultativ și transmise către MFP. În privința declarației unice pentru persoane fizice, în 2019 aceasta a fost depusă de aproximativ 960.000 de contribuabili, 80% dintre aceștia utilizând spațiul privat virtual.

În ceea ce privește extinderea posibilității recepționării on-line a declarațiilor fiscale, Centrul Național de Informații Financiare (CNIF) din cadrul MFP lucrează la dezvoltarea/adaptarea unor aplicații informatice pentru completarea și depunerea electronică a unor formulare; se are în vedere asigurarea suportului tehnic necesar depunerii on-line a tuturor declarațiilor fiscale.

Pentru **prevenirea și combaterea evaziunii fiscale** au fost stabilite o serie de măsuri, printre care menționăm:

- inițierea inspecțiilor fiscale în concordanță cu planul BEPS (Base Erosion Profit Shifting) și directiva ATAD - *reglementări Europene și internaționale privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale*. În acest sens a fost aprobat modelul și

conținutul formularului “Raportul pentru fiecare țară în parte” și, de asemenea sunt valorificate în cadrul analizelor de risc cu specific în domeniul prețurilor de transfer, datele provenite prin intermediul schimbului spontan de informații aferent Acțiunilor 5 și 13 din cadrul Pachetului BEPS – OECD. A fost constituit un Grup de lucru care are ca scop elaborarea modalităților de identificare a contribuabililor cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer și au fost organizate instruirii în domeniul prețurilor de transfer. În perioada următoare se va aproba modalitatea de derulare a procedurii amiabile și se vor elabora procedurile de lucru care să conducă la îmbunătățirea modului de identificare a contribuabililor cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer.

- extinderea și îmbunătățirea tehnicilor de control electronic și implementarea "standard audit file for tax" (SAF-T). În data de 06.11.2019 a fost lansată licitația pentru sistemul informatic SAF-T, un tip de fișier utilizat de administrațiile fiscale moderne pentru raportarea de către firme a datelor financiare/contabile. Termenul de finalizare a acțiunilor aferente implementării proiectului este estimat a fi 31 decembrie 2020, conform Calendarului de activitate al Proiectului (respectiv, dezvoltarea aplicației informatice aferente implementării SAF-T). În paralel, cu sprijinul consultanților din cadrul proiectului pe parcursul anului 2020 se vor elabora propunerile de modificare a legislației existente în vederea implementării sistemului SAF-T.

Pe linia **asigurării unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor** cele mai importante acțiuni care se află în plin proces de implementare, vizează:

- armonizarea riscurilor identificate la nivelul activității de administrare fiscală, al activității de inspecție fiscală, al activității vamale, respectiv al activității de antifraudă fiscală cu scopul creării unui profil unic de risc al contribuabilului;
- aplicarea graduală, în funcție de comportamentul contribuabililor, a unor măsuri specifice: de la simpla notificare a contribuabililor cu privire la posibilele iregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe și mediere până la controlul inopinat, inspecție fiscală parțială și inspecție fiscală generală;
- transformarea executării silite în proces investigativ.
- revizuirea procedurii de rambursare TVA (reducerea numărului de inspecții fiscale dedicate soluționării rambursărilor de TVA).

ANAF are în vedere și **creșterea eficienței și transparentizării instituției**. Pentru a asigura o funcționare a ANAF pe principii de eficiență și eficacitate, Agenția își propune măsuri care au în vedere implementarea unui sistem de indicatori de performanță, precum și alocarea justă a resurselor către organele fiscale subordonate. Aceste măsuri vor fi avute în vedere în procesul de reorganizare al ANAF.

În **anul 2019** acțiunile de control ale structurilor de antifraudă fiscală au avut la bază, evaluări specifice și analize de risc care să permită țintirea cu acuratețe a zonelor/domeniilor în care se manifestă fenomene negative ce pot afecta realizarea veniturilor bugetare. Urmare acțiunilor de control au fost stabilite/cuantificate prejudicii aferente actelor de sesizare înaintate organelor de urmărire penală și aplicate sancțiuni contravenționale (amenzi și confiscări) în sumă totală de 857,5 mil. lei. Din perspectiva structurii rezultatelor cuantificabile, 68,3% reprezintă prejudicii aferente actelor de sesizare înaintate organelor de urmărire penală în timp ce sancțiunile contravenționale (amenzi și confiscări) reprezintă 31,7%.

Ca efect al concentrării acțiunilor structurii de antifraudă fiscală și a resurselor instituționale pe acțiuni de control operativ care vizează creșterea gradului de conformare fiscală, în anul 2019 comparativ cu anul 2018, a crescut valoarea totală a sancțiunilor contravenționale aplicate cu 24,6%. Totodată, valoarea confiscărilor efectuate a crescut cu 105% (114,4 mil. lei, în anul 2019).

Eforturile pentru combaterea fraudei în domeniul TVA, inclusiv a fraudei transfrontaliere au continuat și în anul 2019. Pondere TVA în total obligații estimate în actele de sesizare este de aprox. 58,9 %.

În ceea ce privește **prevenirea și combaterea fraudelor vamale și în domeniul accizelor**, în anul 2019, autoritatea vamală a intensificat controalele la frontieră, controalele în trafic, piețe, târguri și oboare, în vederea combaterii comerțului ilegal cu țigarete și a traficului ilicit de droguri, produselor cu regim special și produselor care pot aduce atingere unor drepturi de proprietate intelectuală. O atenție deosebită a fost acordată combaterii fenomenului de subevaluare a mărfurilor declarate în vamă, a prevenirii fraudelor privind taxele antidumping și a sustragerilor de la vămuire.

În vederea **creșterii calității serviciilor destinate contribuabililor** începând cu 1 august 2019 a fost introdus standardul de oferire a serviciilor în cadrul tuturor administrațiilor județene ale finanțelor publice, respectiv ale administrațiilor sectoarelor 1-6 ale finanțelor publice.

Tot în scopul sprijinirii contribuabililor a fost elaborat *Ghidul cu privire la înregistrarea informațiilor privind aparatele de marcat electronice fiscale*. În cursul anului 2019 s-au

derulat pe pagina de Facebook a Agenției numeroase sesiuni de asistență având ca temă aparatele de marcat electronice fiscale, care au avut un impact total asupra unui număr de 45.047 de persoane.

Începând cu luna octombrie 2019, Agenția Națională de Administrare Fiscală a creat și implementat un mecanism consultativ cu scopul îmbunătățirii colaborării cu contribuabilii, prin creșterea gradului de contact, în vederea responsabilizării și conștientizării acestora cu privire la măsurile întreprinse pentru modernizarea administrației fiscale, precum și creșterii nivelului de participare și angrenare voluntară a contribuabililor și a reprezentanților acestora.

În ceea ce privește **creșterea eficienței colectării** în vederea diminuării costurilor financiare și de timp atât pentru contribuabili, cât și pentru administrație au fost simplificate procedurile de utilizare a serviciului de declarare on-line. În anul 2019 s-a înregistrat un grad de declarare electronică de 97,1% față de 95,2% în anul 2018.

Costurile anuale ale ANAF raportate la veniturile colectate au fost diminuate cu 213,2 lei, ajungând în anul 2019 la 10.062,9 lei cheltuiți la un milion lei venituri bugetare nete.

Obiectivele strategice ale ANAF pentru perioada 2020 - 2023

Obiectivele strategice ale ANAF în perioada 2020 - 2023 continuă demersurile începute în anul 2019 și presupun acțiuni prioritare pe următoarele direcții: creșterea conformării voluntare, reducerea evaziunii fiscale și a economiei subterane, îmbunătățirea relației cu contribuabilii, creșterea eficienței colectării și modernizarea agenției.

Pentru *îmbunătățirea conformării voluntare* sunt vizate măsuri precum:

Stimularea conformării voluntare la declarare și la plată

- a) simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale, prin: reducerea numărului de formulare și declarații, precum și reducerea frecvenței de depunere la persoane juridice, depunerea electronică a tuturor declarațiilor fiscale, evaluarea calității serviciilor fiscale din perspectiva contribuabililor pe baza chestionarului de evaluare, acordarea de asistență din inițiativa organelor fiscale pe teme ce decurg din constatări ale organelor de control din cadrul ANAF;
- b) promovarea posibilităților de acordare a înlesnirilor la plată prin organizarea de întâlniri periodice cu contribuabilii și prin publicarea pe site a materialelor informative;

- c) crearea condițiilor tehnice și procedurale pentru plata obligațiilor fiscale prin instrumentele bancare;
- d) implementarea unui sistem de supraveghere a debitorilor de către organele fiscale din subordinea ANAF, cu privire la respectarea planului de restructurare fiscală;
- e) acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori;
- f) mediatizarea celor mai buni plătitori de impozite și taxe.

Creșterea conformării voluntare prin prevenirea erodării bazei impozabile

- a) promovarea posibilităților de emitere a acordurilor de preț în avans unilaterale/ bilaterale / multilaterale;
- b) promovarea posibilităților de inițiere a procedurii amiabile în cazul tranzacțiilor ajustate urmare actelor fiscale emise de autorități fiscale din alte jurisdicții.

În ***domeniul reducerii evaziunii fiscale și a economiei subterane*** vor fi continuate acțiuni precum:

Armonizarea riscurilor identificate la nivelul activității de administrare fiscală, al activității de inspecție fiscală, al activității vamale, respectiv al activității de antifraudă fiscală cu scopul creării unui profil unic de risc al contribuabilului, care va sta la baza direcțiilor de acțiune ale fiecărei structuri din cadrul ANAF;

Aplicarea graduală, în funcție de comportamentul contribuabililor, a unor măsuri specifice de către organele fiscale:

- notificarea contribuabililor cu privire la posibilele iregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe,
- mediere ,
- controlul inopinat,
- inspecție fiscală parțială,
- inspecție fiscală generală.

Continuarea acțiunilor cu privire la identificarea cazurilor de recuperare a creanțelor prin asistență reciprocă la recuperarea în materia creanțelor fiscale;

Definirea guvernantei implementării modelului european de management al riscurilor de neconformare;

Organizarea controlului antifraudă, în conformitate cu modelul european de management al riscurilor la neconformare:

- a) integrarea și îmbunătățirea analizei de risc în domeniul fraudei fiscale;
- b) reducerea nivelului și frecvenței sancțiunilor aplicate pentru fapte cu pericol social redus;
- c) îmbunătățirea colaborării cu Ministerul Public în vederea dezvoltării capacității de investigare și trimitere în judecată, dezideratul fiind ca ANAF să contribuie semnificativ în ariile legate de evaziune și fraudă fiscală/vamală.

Combaterea fraudelor vamale:

- a) protejarea teritoriului vamal național și comunitar prin activități de supraveghere și control vamal în domeniul combaterii traficului ilicit;
- b) dezvoltarea structurilor de echipe mobile și echipelor canine și implementarea unui management operațional mai eficient;
- c) reoperaționalizarea și utilizarea la întreaga capacitate a echipamentelor de control nedistructiv;
- d) eficientizarea cooperării cu alte autorități de aplicare a legii din România (IGPR, IGPF, DIICOT), inclusiv efectuarea de acțiuni de control în comun la frontiera externă UE sau în trafic;
- e) operaționalizarea unității centrale de coordonare – Convenția Napoli II;
- f) implementarea sistemului Track&Trace - trasabilitatea produselor din tutun;
- g) implementarea criteriilor de risc financiare comune.

Îmbunătățirea cadrului metodologic și procedural necesar diminuării subdeclarării impozitelor, taxelor și contribuțiilor:

- a) dezvoltarea unui program de pregătire modular pentru inspecția fiscală;
- b) dezvoltarea unui sistem de soluții individuale anticipate, pentru domenii fiscale complexe;
- c) dezvoltarea și realizarea programului de formare, prin efectuarea de verificări ale situației fiscale personale asupra veniturilor persoanelor fizice selectate pe baza analizei de risc, atât din grupul persoanelor fizice cu averi mari (PFAM) cât și din grupul persoanelor fizice cu risc fiscal (PFRF).

Inițierea inspecțiilor fiscale în concordanță cu planul BEPS (Base Erosion Profit Shifting) și directiva ATAD - reglementări Europene și internaționale privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale;

Identificarea la nivel național a persoanelor afiliate, inventarierea tranzacțiilor susceptibile a fi verificate în domeniul prețurilor de transfer și notificarea acestor contribuabili în scopul corectării/rectificării declarațiilor fiscale. Intensificarea verificărilor în acest domeniu, monitorizarea și evaluarea rezultatelor activității de inspecție fiscală;

Îmbunătățirea relației cu contribuabilii se va realiza prin:

Asigurarea unui dialog eficient cu contribuabilii prin intermediul Consiliului Consultativ al Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Consiliul Consultativ este un grup de lucru constituit la nivelul ANAF, având rolul de a sprijini procesul decizional și operațional al conducerii instituției și de a asigura un dialog eficient cu contribuabilii. În cadrul reuniunilor Consiliului Consultativ sunt abordate în mod transparent aspecte privind îmbunătățirea activității de colectare a veniturilor bugetare, creșterea conformării voluntare, simplificarea procedurilor administrative, prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, aspecte privind informatizarea ANAF, precum și măsuri dedicate creșterii eficienței și eficacității activității instituției. Printre membrii Consiliului Consultativ se regăsesc reprezentanții asociațiilor profesionale relevante în domeniu, ai mediului academic sau ai mediului de afaceri.

Creșterea calității serviciilor destinate contribuabililor:

- a) implementarea/extinderea unor noi servicii pentru contribuabili (seminare web - webinar, serviciul programări on-line);
- b) dezvoltarea etapizată a call-center-ului;
- c) implementarea la nivel național a sistemului de gestionare a cozilor și a conceptului de ghișeu unic;
- d) îmbunătățirea activității de soluționare în termen legal a deconturilor TVA negative cu opțiune de rambursare;
- e) elaborarea unei noi proceduri pentru soluționarea deconturilor cu sume negative de TVA, cu opțiune de rambursare (DNOR), care să asigure reducerea semnificativă a DNOR-urilor ce se soluționează cu control anticipat.

Creșterea transparenței instituției și a rolului de prevenție:

- a) efectuarea de campanii de dialog, îndrumare și notificare a contribuabililor cu privire la obligația de declarare și plată a obligațiilor fiscale;
- b) publicarea de comunicate privind noutățile legislative din domeniul fiscal.

Reducerea costurilor de conformare ale contribuabililor:

- a) diminuarea costurilor de conformare prin diminuarea complexității cadrului administrativ și încurajarea declarării electronice;
- b) dezvoltarea funcționalităților Spațiului Privat Virtual și mediatizarea serviciului;
- c) dezvoltarea serviciului Patrimven;
- d) accelerarea procesului de informatizare a relației dintre ANAF și contribuabil.
Strategia de informatizare prevede 14 măsuri prioritare, astfel:
 - Migrarea SACF (Sistemul de administrare a creanțelor fiscale – persoane juridice) pe baza centrală;
 - Unificarea SACF cu GOTICA;
 - Transferul electronic al informațiilor din PHEONIX în DECIMP-SACF;
 - Implementarea „Sistemului informatic NOES”(Nivelul Operativ al Executării Silite);
 - Realizarea sistemului informatic pentru poprirea conturilor bancare prin mijloace electronice;
 - Simplificarea fișei analitice pe plătitor;
 - Dezvoltarea platformei prin care se gestionează Spațiul Privat Virtual – SPV, precum și a capacității de suplimentare a accesului, pentru creșterea numărului de informații/documente aferente;
 - Implementarea obligativității de înrolare în PATRIMVEN a autorităților, instituțiilor publice și de interes public care utilizează informații deținute de către ANAF în vederea ducerii la îndeplinire a atribuțiilor specifice acestora;
 - Rescrierea aplicației „TRAFIC CONTROL”, necesară în vederea monitorizării în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și de tranzit;
 - Dezvoltarea și implementarea unui sistem informatic integrat de analiză de risc;
 - Dezvoltarea „Sistemului informatic național de supraveghere și monitorizare a datelor fiscale”, necesar în vederea conectării aparatelor de marcat electronice fiscale pentru transmiterea de date;
 - „Servicii de dezvoltare software pentru extinderea funcționalităților sistemului informatic – AEOI (Automatic Exchange of Information)”;

- Introducerea unei aplicații informatice pentru implementarea Fișierului Standard de Audit;
- Dezvoltarea sistemului informatic OSS (One Stop Shop).

Pentru **creșterea eficienței colectării** se vor avea în vedere:

Maximizarea implicării ANAF în stabilirea cadrului legal în vederea eficientizării activității de administrare:

- a) elaborarea unui plan de comunicare externă.

Îmbunătățirea modalității de prognozare și raportare a veniturilor fiscale:

- b) dezvoltarea sistemului de monitorizare și raportare a progresului lunar;

Transformarea executării silite în proces investigativ, continuarea acțiunilor cu privire la contribuabilii care înregistrează arierate curente, certe, prin prisma atragerii răspunderii solidare.

Modernizarea agenției

Restructurarea ANAF astfel încât această instituție să devină eficientă în combaterea evaziunii fiscale și să promoveze principiul conformării voluntare în relația cu contribuabilii:

- evaluarea și revizuirea modului de funcționare a ANAF pe principiile eficienței și eficacității;
- reformarea managementului și a sistemului de evaluare a performanței în contextul alocării juste a resurselor de către ANAF către organele fiscale subordonate;
- înființarea la nivelul aparatului propriu al ANAF a Direcției generale de analiză de risc.

Îmbunătățirea guvernanței agenției și întărirea cooperării internaționale:

- promovarea acțiunilor pentru demararea proiectelor care vor duce la îndeplinirea obiectivelor strategice;
- întărirea cooperării cu autoritățile fiscale din celelalte state membre ale UE, cu Comisia Europeană și cu alte instituții internaționale implicate în prevenirea și reducerea evaziunii fiscale, prin consolidarea bazei de venituri și eliminarea transferului de profituri în jurisdicțiile fiscale care încurajează astfel de practici;
- reducerea costului colectării;
- promovarea acțiunilor necesare întăririi cooperării internaționale și a schimbului de informații cu alte state/structuri;
- întărirea acțiunilor necesare creșterii integrității personalului ANAF;

- derularea corespunzătoare a activităților necesare susținerii operaționale a Agenției.

Îmbunătățirea managementului resurselor umane ale agenției:

- implementarea unui nou sistem de pregătire profesională a salariaților ANAF pentru asigurarea posibilității relocării resursei umane către domenii de activitate deficitare;
- introducerea și menținerea unui sistem eficient de planificare a forței de muncă necesară asigurării alocării optimului de angajați;
- consolidarea politicilor și practicilor de formare și dezvoltare pentru a-i ajuta pe angajați să își dezvolte cunoștințele, abilitățile și competențele;
- elaborarea și implementarea de programe de formare de leadership.

6. ANEXE

Tabelul nr. 1 a – Proiecții macroeconomice

	Codul Sec	2019	2019	2020
		Nivel ¹⁾ Mld.lei	Modificare procentuală	
1. PIB real	B1*g	991,3	4,1	-1,9
2. PIB nominal	B1*g	1059,8	11,3	2,1
Componentele PIB-ului real				
3. Cheltuielile consumului privat	P3	640,6	5,9	-0,7
4. Cheltuielile consumului public	P3	169,8	6,4	2,4
5. Formarea brută de capital fix	P51	236,1	18,2	-2,6
6. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori (% din PIB)	P52+ P53	-10,7	-1,1	-1,7
7. Exporturi de bunuri și servicii	P6	414,2	4,6	-6,7
8. Importuri de bunuri și servicii	P7	458,7	8,0	-5,6
Contribuții la creșterea PIB				
9. Cererea internă finală			8,6	-0,6
10. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori	P52+ P53		-2,9	-1,0
11. Export net	B11		-1,7	-0,3

Nivelul real al PIB-ului și al componentelor sale este în prețurile anului precedent.

Tabelul nr. 1 b – Evoluția prețurilor

	2019	2020
	Modificare procentuală	
1. Deflatorul PIB	6,9	4,1
2. Deflatorul consumului privat	5,2	3,8
3. Indicele armonizat al prețurilor de consum	3,9	2,9
4. Deflatorul consumului public	8,2	4,4
5. Deflatorul investițiilor	6,1	3,9
6. Deflatorul exportului (bunuri și servicii)	3,2	2,5
7. Deflatorul importului (bunuri și servicii)	2,1	1,8

Tabelul nr. 2 – Proiecția bugetului consolidat

	CODUL SEC	2019	2019	2020
		NIVEL MIL.LEI	% din PIB	
Soldul net (EDP B9), pe sub-sectoare				
1. Buget consolidat	S.13	-45.467,0	-4.29	-6.73
2. Administrația centrală	S.1311	-44.904,5	-4.2	-6.4
3. Administrația de stat	S.1321	M		
4. Administrația locală	S.1313	-1.592,9	-0.2	0.0
5. Fonduri de asigurări sociale	S.1314	1.030,5	0.1	-0.3
Buget consolidat (S13)				
6. Încasări totale	TR	336.137,7	31.7	32.7
7. Cheltuieli totale	TE ¹⁾	381.604,7	36.0	39.5
8. Soldul net	EDP B.9	-45.467,0	-4.3	-6.7
9. Dobânzi	EDP D.41	13.047,5	1.2	1.4
10. Balanța primară ²⁾		-32.419,5	-3.1	-5.4
11. One-off și alte măsuri temporare ³⁾		-1.460,4	-0.1	
Componente de venituri selectate				
12. Impozite totale (12=12a+12b+12c)		163.107,7	15.4	15.2
12a. Impozite pe producție și import	D.2	112.022,3	10.6	10.5
12b. Impozite curente pe venit, avuție, etc.	D.5	51.085,4	4.8	4.8
12c. Taxe pe capital	D.91			
13. Contribuții sociale	D.61	119.824,2	11.3	11.5
14. Venituri din proprietate	D.4	9.987,6	0.9	0.8
15. Alte ⁴⁾		43.218,2	4.1	5.2
16=6. Venituri totale	TR	336.137,7	31.7	32.7
Componente de cheltuieli selectate				
17. Remunerare angajați + consum intermediar	D.1+P.2	176.438,9	16.6	17.2
17a. Remunerare angajați	D.1	119.119,0	11.2	11.6
17b. Consum intermediar	P.2	57.319,9	5.4	5.6
18. Contribuții sociale (18=18a+18b)		125.119,8	11.8	13.2
din care Ajutoare de șomaj ⁵⁾		506,1	0.0	0.1
18a. Transferuri sociale în natură	D.6311, D.6312, D.63131	8.748,0	0.8	0.9
18b. Transferuri sociale, altele	D62	116.371,8	11.0	12.3
19=9. Dobânzi	EDP D.41	13.047,5	1.2	1.4
20. Subvenții	D.3	4.015,5	0.4	1.2
21. Formarea brută de capital fix	P.51	36.351,2	3.4	3.7
22. Transferuri de capital	D.9	11.048,4	1.0	1.2
23. Altele ⁶⁾		15.583,4	1.5	1.5
24=7. Cheltuieli totale	TE1	381.604,7	36,0	39,5

¹⁾ Ajustate cu fluxul net de swap, adică TR-TE=EDP B9

²⁾ Balanța primară este calculată ca (EDP B9, punctul 8) plus (EDP D.41, punctul 9)

³⁾ Semnul plus înseamnă reducerea deficitului ca urmare a măsurilor *one-off*

⁴⁾ P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (diferit de D.91)

⁵⁾ Include beneficiile în numerar (D.621 și D.624) și în natură (D.631), legate de ajutoarele de șomaj

⁶⁾ D.29+D4 (diferit de D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8

Tabel nr. 3 – Cheltuieli ale administrației publice, după funcție % din PIB

	COD COFOG	2018
1. Servicii publice generale	1	4,6
2. Apărare	2	1,7
3. Ordine publică și siguranță	3	2,2
4. Relații economice	4	4,2
5. Protecția mediului	5	0,8
6. Servicii domiciliare și comunitare	6	0,9
7. Sănătate	7	4,7
8. Recreere, cultură și religie	8	1,0
9. Învățământ	9	3,2
10. Protecție socială	10	11,6
11. Total cheltuieli (=punct 7=24 în Tabel 2a)	TE	34,9

Tabel nr. 4 – Diferențe față de varianta precedentă

	CODUL SEC	2019	2020
Creșterea PIB (%)			
Varianta precedentă		5,5	5,7
Varianta actualizată		4,1	-1,9
Diferența		-1,4	-7,6
Balanța bugetară (% din PIB)			
Varianta precedentă	EDP B,9	-2,8	-2,7
Varianta actualizată	EDP B,9	-4,3	-6,7
Diferența		-1,5	-4,0
Datoria guvernamentală brută (% din PIB)			
Varianta precedentă		35,4	35,4
Varianta actualizată		35,2	40,9
Diferența		-0,2	5,5

Tabel nr. 5 – Obligații potențiale

% din PIB	2019	2020
Garanții publice*)	2,0%	3,1%
<i>Din care: legate de sectorul financiar</i>	0,0%	0,0%

*) aferente sectorului administrației publice, cu eliminarea garanțiilor acordate între entități ale sectorului administrației publice